

ANALIZA

ZDIAGNOZOWANYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W MIEŚCIE TARNOWIE Z UWZGLĘDNIENIEM POTRZEB ORAZ AKTYWNOŚCI PROGRAMOWEJ W ICH ROZWIĄZYWANIU

SPIS TREŚCI		
Numer porządkowy	Tytuł rozdziału/podrozdziału	Strona
1.	Wprowadzenie	4
2.	Kwestie definicyjne problemów społecznych	4
2.1	Ubóstwo	4
2.2	Sieroctwo	5
2.3	Potrzeba ochrony macierzyństwa, w tym w rodzinach wielodzietnych	5
2.4	Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych	6
2.5	Bezrobocie	6
2.6	Zdarzenia losowe i sytuacje kryzysowe	7
2.7	Przemoc w rodzinie	7
2.8	Problemy uzależnień od alkoholu i narkotyków	7
2.9	Długotrwała lub ciężka choroba	8
2.10	Niepełnosprawność	8
2.11	Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	9
2.12	Bezdomność	9
3.	Analiza ilościowa diagnozowanych w mieście Tarnowie problemów społecznych	10
4.	Przyczyny i skutki diagnozowanych najczęściej problemów społecznych	11
5.	Aktywność programowa w rozwiązywaniu problemów społecznych wśród mieszkańców miasta	14
5.1	Indywidualne programy pomocy realizowane w latach 2017-2020	14
5.2	Projekty współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w latach 2017-2020	15
5.3	Projekty realizowane ze środków dotacji krajowych w ramach programów osłonowych i konkursów ogłaszanych m.in. przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej	16
5.4	Programy lokalne Tarnowa realizowane na rzecz mieszkańców Tarnowa	17
5.5	Projekty i programy realizowane ze środków budżetu Gminy Miasta Tarnowa, środków własnych realizatorów i środków zewnętrznych w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Tarnowa na lata 2017-2020	18
5.6	Projekty socjalne realizowane ze środków budżetu Gminy Miasta Tarnowa i dotacji z Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	23

6.	Identyfikacja mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej - Analiza SWOT	24
6.1	Obszar pomocy społecznej, wsparcia rodziny, organizacji pieczy zastępczej i zatrudnienia	25
6.2	Obszar edukacji	29
6.3	Obszar ochrony zdrowia	31
6.4	Obszar polityki senioralnej	34
6.5	Obszar sportu i rekreacji	35
6.6	Obszar kultury	37
6.7	Obszar bezpieczeństwa publicznego, przeciwdziałania przemocy oraz zjawiskom patologii społecznej	39
6.8	Obszar budowy społeczeństwa obywatelskiego	41
7.	Analiza potrzeb wynikających ze zdiagnozowanych problemów społecznych	42
7.1	Domy Pomocy Społecznej	42
7.2	Środowiskowe Domy Samopomocy	44
7.3	Domy dla samotnych matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży	44
8.	Inne ośrodki wsparcia	45
8.1	Schronisko dla osób bezdomnych „Dom dla Bezdomnych Mężczyzn Caritas Diecezji Tarnowskiej”, ul. Prostopadła 9A, prowadzone na zlecenie Gminy Miasta Tarnowa przez Caritas Diecezji Tarnowskiej	45
9.	Inne usługi wspierające	45
9.1	Mieszkanie wspomagane dla osób niepełnosprawnych intelektualnie	45
9.2	Subregionalne Centrum Wsparcia Opiekunów Nieformalnych Osób Niesamodzielnych „Bezpieczna Przystań”	46
10.	Podsumowanie	46
11.	Materiały źródłowe	49
12.	Spis tabel	49
13.	Spis rysunków	50

1. Wprowadzenie

Niniejszy materiał zawiera analizę zidentyfikowanych w mieście problemów mieszkańców Tarnowa, dla których planowane będą w najbliższym dziesięcioleciu działania strategiczne. Tytułem wstępu poruszone zostaną kwestie definicyjne problemów społecznych wraz z charakterystykami ich intensywności. W kolejności omówione zostaną przyczyny i skutki najliczniej diagnozowanych problemów wśród tarnowian. Następnie dokonany zostanie przegląd dotychczasowej aktywności programowej realizowanej w zakresie rozwiązywania problemów społeczności lokalnej, niejednokrotnie podejmowanej z ich czynnym udziałem oraz przedstawiona zostanie analiza potrzeb wynikających ze zdiagnozowanych problemów społecznych oraz identyfikacja mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej - Analiza SWOT.

2. Kwestie definicyjne problemów społecznych

Mówiąc o problemach społecznych mamy na myśli powtarzające się zjawiska, uznawane przez daną społeczność lokalną za negatywne, których nasilenie budzi uzasadniony niepokój opinii publicznej. Ponadto, aby dane zjawisko uznać za problem społeczny muszą występować jeszcze dwa elementy, a mianowicie: zjawisko musi być możliwe do przewyciężenia i przewyciężenie go można osiągnąć dzięki zbiorowemu działaniu.

Przystępując do analizy diagnozowanych wśród członków danej społeczności lokalnej problemów społecznych, najpierw istotne jest dokonanie ich podziału i charakterystyki w oparciu o zakresy definicyjne, przy uwzględnieniu lokalnych uwarunkowań ich występowania. Istotne z punktu widzenia projektowanych działań strategicznych, jest również przedstawienie charakterystyki intensywności wybranych problemów społecznych. Intensywność tę analizujemy w kolejności według trzech poziomów: niskiego, średniego i wysokiego

We współczesnym społeczeństwie za główne diagnozowane problemy społeczne uważa się:

2.1. Ubóstwo

Żaden akt prawny nie definiuje wprost ubóstwa. W praktyce ubóstwo traktowane jest, jako brak środków do życia i stanowi jedną z najstarszych przyczyn występowania o świadczenia społeczne. Przyjmuje się, że osoby czy rodziny dotknięte lub zagrożone ubóstwem, nie są w stanie samodzielnie zaspakajać swoich potrzeb życiowych, czy realizować podstawowych funkcji życiowych, z uwagi na brak środków materialnych lub posiadanie zbyt niskich dochodów - poniżej minimum socjalnego.

Ubóstwo może być rozpatrywane w następujących poziomach intensywności:

- Ubóstwo dochodowe płytkie. Wyraża się ono w braku możliwości zaspokojenia bieżących potrzeb gospodarstwa domowego.
- Utrwalone ubóstwo dochodowe, wyrażające się niskim dochodem oraz np. złymi warunkami mieszkaniowymi lub niedostatecznym wyposażeniem gospodarstwa domowego, ograniczoną konsumpcją i ograniczonym udziałem w życiu społeczności lokalnej (np. brak możliwości opłacenia dziecku wyjazdu na wycieczkę szkolną lub

wypoczynku wakacyjnego); narażenie na zjawiska patologii społecznej w wymiarze indywidualnym i grupowym (rodzinnym). Brak umiejętności samodzielnej poprawy sytuacji.

- Trwałe ubóstwo dochodowe. Mamy tu na myśli np. stałą ekspozycję na zjawiska patologii społecznej w wymiarze indywidualnym i grupowym (rodzinnym); zagrożenie bezdomnością, złe warunki mieszkaniowe, złą sytuację rodzinną, pogarszający się stan zdrowia przy niskim poziomie higieny zdrowotnej. Brak prób samodzielnej poprawy sytuacji.

Dłuższy okres utrzymywana się stanu ubóstwa grozi wykluczeniem społecznym.

2.2. Sieroctwo

O sieroctwie mówimy, gdy dziecko nie posiada obojga rodziców lub jednego z rodziców czy innych krewnych odpowiedzialnych za jego wychowanie.

Wyróżniamy sieroctwo biologiczne, spowodowane śmiercią rodziców oraz sieroctwo społeczne wynikające z rozbitcia rodziny lub jej marginalizacji. Sieroctwo społeczne w tym znaczeniu obejmuje dzieci pozostające w pieczy zastępczej. Oznacza to, że za moment pojawienia się problemu społecznego, jakim jest sieroctwo przyjmuje się moment przejęcia opieki nad dzieckiem przez instytucje pieczy zastępczej (rodzinnej lub instytucjonalnej).

W sytuacji umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej możliwe są trzy poziomy intensywności problemu sieroctwa, a mianowicie:

- Dziecko nawiąże pozytywny kontakt z rodzicami zastępczymi/opiekunami i będzie miało poczucie bezpieczeństwa.
- Dziecko nawiąże słaby kontakt z rodzicami zastępczymi/opiekunami. Występują zaburzenia w relacji dziecka z rodzicami zastępczymi/opiekunami (w tym z winy rodziców/opiekunów). Wychowanek ma słabe (niepełne) poczucie bezpieczeństwa.
- Dziecko nie nawiąże lub zerwie kontakt z rodzicami zastępczymi/opiekunami, nie ma poczucia bezpieczeństwa w zaistniałej sytuacji. Wychowanek przejawia agresję (w tym autoagresję), stosuje przemoc.

Ostatni rodzaj to sieroctwo duchowe, wynikające z zaniedbania dziecka przez rodziców biologicznych, pozbawienia go opieki i wsparcia psychicznego. Ten rodzaj sieroctwa wiąże się z poczuciem osamotnienia u dziecka.

2.3 Potrzeba ochrony macierzyństwa, w tym w rodzinach wielodzietnych

Zakres ochrony macierzyństwa dotyczy obowiązków rodziców w stosunku do dzieci i obejmuje zaspokojenie potrzeb materialnych, przeciwdziałania rozpadowi więzi rodzinnych, eliminacji dysfunkcji. Dotyczy dzieci od wczesnego okresu życia aż do osiągnięcia pełnoletności. Ochrona ta niejednokrotnie rozszerzona jest poza okres wychowania dziecka i dotyczy także okresu wczesnego macierzyństwa a nawet okresu ciąży.

2.4 Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych

Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, odnosi się do kwestii opieki i wychowania i dotyczy niemożności zapewnienia dziecku właściwej opieki czy wychowania. Może dotyczyć problemów związanych z zapewnieniem żywności, odzieży czy mieszkania.

Z kolei bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego dotyczy sytuacji, gdy rodzina posiada wystarczające środki finansowe na zaspokojenie podstawowych potrzeb życia codziennego, ale dysponuje nimi w sposób nieodpowiedni.

Poziom nasilenia problemu dotyczy sytuacji, gdy:

- Rodzina z dzieckiem, w której zaburzone są funkcje rodziny, np. zaniedbywanie niektórych potrzeb dziecka, złe gospodarowanie budżetem domowym czy prowadzenia gospodarstwa domowego. Podejmuje współpracę/wykazuje aktywność/aktywnie przeciwdziała. Wymaga niewielkiego wsparcia ze strony służb społecznych.
- Rodzina z dzieckiem, w której występuje niesamodzielność w pełnieniu funkcji opiekuńczo - wychowawczych o utrwalonych złych nawykach zarówno w sferze prowadzenia gospodarstwa domowego, jak i w kwestii wychowywania dzieci, relacji między członkami rodziny. Wymaga znacznego wsparcia ze strony innych osób w przezwyciężaniu napotkanych problemów opiekuńczo - wychowawczych. Pomoc osób trzecich pozwala na usamodzielnienie rodziny.
- Rodzina z dzieckiem, w której występuje wiele problemów opiekuńczo - wychowawczych, w bardzo dużym stopniu niesamodzielna, wymagająca bardzo dużo pomocy ze strony osób trzecich), często pod nadzorem kuratora sądowego. Zagrożenie przejęcia dziecka przez instytucje pieczy zastępczej. Nie podejmuje współpracy.

2.5 Bezrobocie

To jeden z najważniejszych problemów społecznych, rzutujących na funkcjonowanie społeczne jednostki. Powoduje obniżenie standardu życia, prowadzi do biedy, a niejednokrotnie do innych problemów jednostkowych i społecznych, zaburzających funkcjonowanie społeczne jak: alkoholizm czy przemoc. Jako przesłanka do udzielenia świadczeń z systemu pomocy społecznej, musi być interpretowane w świetle ustawy o promocji zatrudnienia i instrumentach rynku pracy.

Poziomy intensywności problemu bezrobocia charakteryzują się tym, że:

- Osoba bezrobotna, czyli niepracująca, aktywnie poszukuje zatrudnienia. Nie występuje efekt zniechęcenia bezskutecznym poszukiwaniem zatrudnienia.
- Osoba zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy, jako bezrobotna stosuje głównie bierne metody poszukiwania zatrudnienia. Osoba bezrobotna średniookresowo. Osoba doświadczająca „pułapki bezrobocia”.
- Osoba pozostająca bez pracy długookresowo, jest zniechęcona poszukiwaniem zatrudnienia. Nie pracuje, od co najmniej dwóch lat. Nie współpracuje ze służbami zatrudnienia. Osoba o niskim poziomie zatrudnialności. Osoba doświadczająca „pułapki bierności”.

2.6 Zdarzenia losowe i sytuacje kryzysowe

Zdarzenie losowe to zdarzenie nieprzewidywalne, niezależne od człowieka i nie do uniknięcia. Natomiast sytuacja kryzysowa, jest następstwem zagrożenia, które prowadzi do zerwania lub naruszenia więzów społecznych. W kontekście ustawy o pomocy społecznej, obie te przesłanki muszą występować łącznie, czyli zdarzenie losowe musi powodować sytuację kryzysową i dopiero wówczas stanowi podstawę do interwencji w ramach wsparcia społecznego.

2.7 Przemoc w rodzinie

Definicję przemocy zawiera ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Określa ona przemoc, jako jednorazowe lub powtarzające się działanie umyślne lub zaniechanie, które narusza prawa, czy dobra osobiste członków danej rodziny. Chodzi tu głównie o działania narażające na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub naruszające godność, wolność czy nietykalność np. seksualną, powodując szkody fizyczne i psychiczne. W ramach systemu pomocy społecznej, której zadaniem jest m.in. przeciwdziałanie zdiagnozowanym problemom społecznym, osoby doświadczające przemocy mogą liczyć przede wszystkim na pomoc w formie poradnictwa specjalistycznego w tym psychologicznego i prawnego oraz pomoc w ramach interwencji kryzysowej.

2.8 Problemy uzależnień od alkoholu i narkotyków

Alkoholizm i narkomania należą do zaburzeń polegających na utracie kontroli nad ilością spożywanego alkoholu czy substancji chemicznych. Nadużywanie ich ma negatywny wpływ m.in. na funkcjonowanie społeczne i wypełnianie ról społecznych. Problemy uzależnień obejmują zespół zjawisk psychicznych lub somatycznych wynikających z działania środków odurzających lub substancji psychotropowych na organizm ludzki, charakteryzujący się zmianą zachowania lub innymi reakcjami psychofizycznymi i koniecznością używania stale lub okresowo tych środków lub substancji w celu doznania ich wpływu na psychikę lub dla uniknięcia następstw wywołanych ich brakiem.

Osoby uzależnione jak i współuzależnione w procesie zdrowienia i wychodzenia z problemów, korzystają ze wsparcia zarówno materialnego jak i niematerialnego prowadzonego między innymi w ramach profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i integracji społecznej osób uzależnionych.

Poziomy intensywności problemu uzależnień obejmują:

- Okresowe używanie środków psychoaktywnych lub alkoholu. Wzrost tolerancji i ochoty na używki. Nie występują skumulowane szkody, ale mogą mieć miejsce zdarzenia, które skutkują określonymi konsekwencjami zdrowotnymi, społecznymi, itp. (szczególnie w odniesieniu do młodzieży). Osoba potrafi pełnić określone role społeczne.
- Nadużywanie środków psychoaktywnych i alkoholu. Występują trudności z pełnieniem określonych ról społecznych, zagrożenie stabilności zawodowej. Zaniedbywanie rodziny, konflikty domowe, pogłębiające się uzależnienie psychiczne i fizyczne, pojawiające się

szkody zdrowotne. Poziom wymagający sporego zaangażowania służb społecznych i terapeuty. Osoba traci role społeczne.

- Uzależnienie od środków psychoaktywnych lub alkoholu. Picie lub branie środków chemicznych stanowią dominujący wymiar funkcjonowania jednostki i skutkują niemożnością wypełniania podstawowych ról społecznych. Zalecana terapia stacjonarna lub ambulatoryjna. Może występować zerwanie więzi społecznych.

2.9 Długotrwała lub ciężka choroba

Pojęcia te nie zostały jednoznacznie zdefiniowane w obowiązujących przepisach uzasadniających udzielenie konkretnego wsparcia społecznego. Przyjmuje się, że z długotrwałą chorobą mamy do czynienia wówczas, gdy leczenie danego schorzenia rozłożone jest w czasie, a o ciężkiej chorobie, czyli zagrażającej życiu mówimy wówczas gdy jest ona skomplikowana w leczeniu i potwierdzona odpowiednim zaświadczeniem lekarskim.

Osoby długotrwale lub ciężko chore to te, które z powodu wieku lub choroby i związanych z nimi trudnościami życiowymi wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione.

Poziomy intensywności problemu bezrobocia charakteryzują się tym, że:

- Osoba, która czasowo, ze względu na stan zdrowia, wymaga niewielkiego, okresowego wsparcia w wybranych czynnościach wykraczających poza podstawowe aktywności dnia codziennego. Może samodzielnie, bądź z niewielkim wsparciem uczestniczyć w życiu społecznym.
- Osoba, która czasowo, ze względu na stan zdrowia, wymaga codziennego lub prawie codziennego wsparcia w postaci usług opiekuńczych (gospodarczych i pielęgnacyjnych). Wymaga wsparcia, by uczestniczyć w życiu społecznym.
- Osoba, która czasowo, ze względu na stan zdrowia, wymaga stałego wsparcia w większości podstawowych czynności dnia codziennego. Jest w stanie uczestniczyć w życiu społecznym jedynie przy pomocy innej osoby.

2.10 Niepełnosprawność

Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych dotycząca praw człowieka, której celem jest ochrona praw i godności osób niepełnosprawnych, przyjmuje, że niepełnosprawność jest pojęciem ewoluującym i wynika z interakcji między osobami z dysfunkcjami a barierami wynikającymi z postaw ludzkich i środowiskowymi, które utrudniają tym osobom pełny i skuteczny udział w życiu społeczeństwa, na zasadzie równości z innymi osobami.

Niepełnosprawność traktowana jest, jako trwała lub okresowa niezdolność do pełnienia ról społecznych z powodu naruszenia sprawności organizmu. Niepełnosprawność często powoduje niezdolność do podjęcia pracy zarobkowej lub konieczność zabezpieczenia pomocy ze strony osób drugich. Wyróżniamy trzy stopnie niepełnosprawności: lekki, umiarkowany i znaczny.

Możemy wypunktować następujące poziomy intensywności problemu niepełnosprawności:

- Osoba wymagająca niewielkiego, okresowego wsparcia w wybranych czynnościach wykraczających poza podstawowe aktywności dnia codziennego, lub terapii/rehabilitacji

w niewielkim wymiarze czasowym. Może samodzielnie, bądź z niewielkim wsparciem uczestniczyć w życiu społecznym.

- Osoba wymagająca codziennego wsparcia w miejscu zamieszkania w postaci usług opiekuńczych (gospodarczych i pielęgnacyjnych), lub codziennej terapii/rehabilitacji. Wymaga wsparcia, by uczestniczyć w życiu społecznym.
- Osoba wymagająca stałego wsparcia w miejscu zamieszkania w większości podstawowych czynności dnia codziennego, lub codziennej intensywnej terapii/rehabilitacji. Jest w stanie uczestniczyć w życiu społecznym jedynie przy pomocy innej osoby. Spełnia kryteria pozwalające na skierowanie do placówki całodobowego pobytu.

2.11 Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego

Definicja obejmuje osoby zwolnione z zakładu karnego, którym udzielono pomocy z tytułu trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, zgodnie z ustawą o pomocy społecznej i w ramach pomocy społecznej przeznaczonej dla rodzin doświadczających problemów.

Poziom nasilenia intensywności problemów dotyczy sytuacji, gdy:

- Karany po raz pierwszy, krótka kara izolacyjna lub nie izolacyjna, doświadczający chwilowych trudności w readaptacji. Wymaga niewielkiego wsparcia w przystosowaniu do życia.
- Karany co najmniej 2 razy lub dłuższa kara pozbawienia wolności, wymagający działań aktywizacyjnych, mający znikome wsparcie środowiska w zakresie usamodzielnienia. Podejmuje próby zmian.
- Wielokrotnie karany, który spędził w więzieniu wiele lat. Zupełnie nieprzystosowany do funkcjonowania w warunkach wolnościowych, wymaga długotrwałego i wielowymiarowego wsparcia. Nie podejmuje prób zmian. Jego otoczenie demotywuje lub w inny sposób negatywnie oddziałuje na proces usamodzielniania.

Niwelowanie tych problemów dotyczy zapobiegania marginalizacji osób nimi dotkniętych, poprzez umożliwienie im poprzez wsparcie materialne, poradnictwo czy pracę terapeutyczną, prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie. Wsparcia w integracji ze środowiskiem lokalnym w celu dostosowania się do nowych realiów życia na wolności i przestrzeganiu norm społecznych.

2.12 Bezdomność

O bezdomności możemy mówić w węższym i szerszym znaczeniu. W wąskim znaczeniu bezdomność oznacza brak własnego mieszkania czy innego lokalu przystosowanego do zamieszkania, a w szerszym dotyczy sytuacji, gdy osoba posiada lokal, ale nie spełnia on nawet minimalnych standardów mieszkaniowych. Za osobę bezdomną w rozumieniu ustawy o pomocy społecznej, uważa się osobę niezamieszkujejącą w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowaną na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności, a także osobę niezamieszkujejącą w lokalu mieszkalnym i zameldowaną na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości

zamieszkania Bezdolnym można być z wyboru i wówczas bardzo trudno jest pomóc takiej osobie w wyjściu z bezdomności. Bezdolność wynikać może także z przyczyn zupełnie niezawinionych przez daną osobę. Do takich osób w szczególności kierowane są działania w ramach indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności, polegające na wspieraniu osoby bezdomnej w rozwiązywaniu jej problemów życiowych, w szczególności rodzinnych i mieszkaniowych, oraz pomocy w uzyskaniu zatrudnienia.

Wyróżnić możemy następujące poziomy intensywności problemu bezdomności:

- Bezdolność krótkotrwała lub tymczasowa. Poszukiwanie alternatywnych rozwiązań do braku lokalu mieszkalnego. Próby samodzielnego rozwiązania problemu. Zrywanie więzi rodzinnych.
- Przystosowywanie się do bezdomności. Bezdolność trwała. Osoba przystosowująca się do warunków bezdomności. Zmiana percepcji norm społecznych. Niepodejmowanie samodzielných prób rozwiązania problemu.
- Bezdolność długookresowa. Odrzucenie obowiązujących norm społecznych. Konieczność wieloaspektowej pomocy. Pogodzenie się z własną bezdomnością.

3. Analiza ilościowa diagnozowanych w mieście Tarnowie problemów społecznych

Zdiagnozowane w ramach prac nad Strategią problemy społeczne, mają istotny związek z powodami uzasadniającymi udzielanie pomocy i wsparcia mieszkańcom miasta - beneficjentom systemu pomocy społecznej. Powody, o których mowa precyzuje art. 7 ustawy o pomocy społecznej. Do analizy problemów posłużyły dane zawarte w Ocenie Zasobów Pomocy Społecznej Gminy Miasta Tarnowa oraz Sprawozdaniach z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej za lata 2017 - 2020.

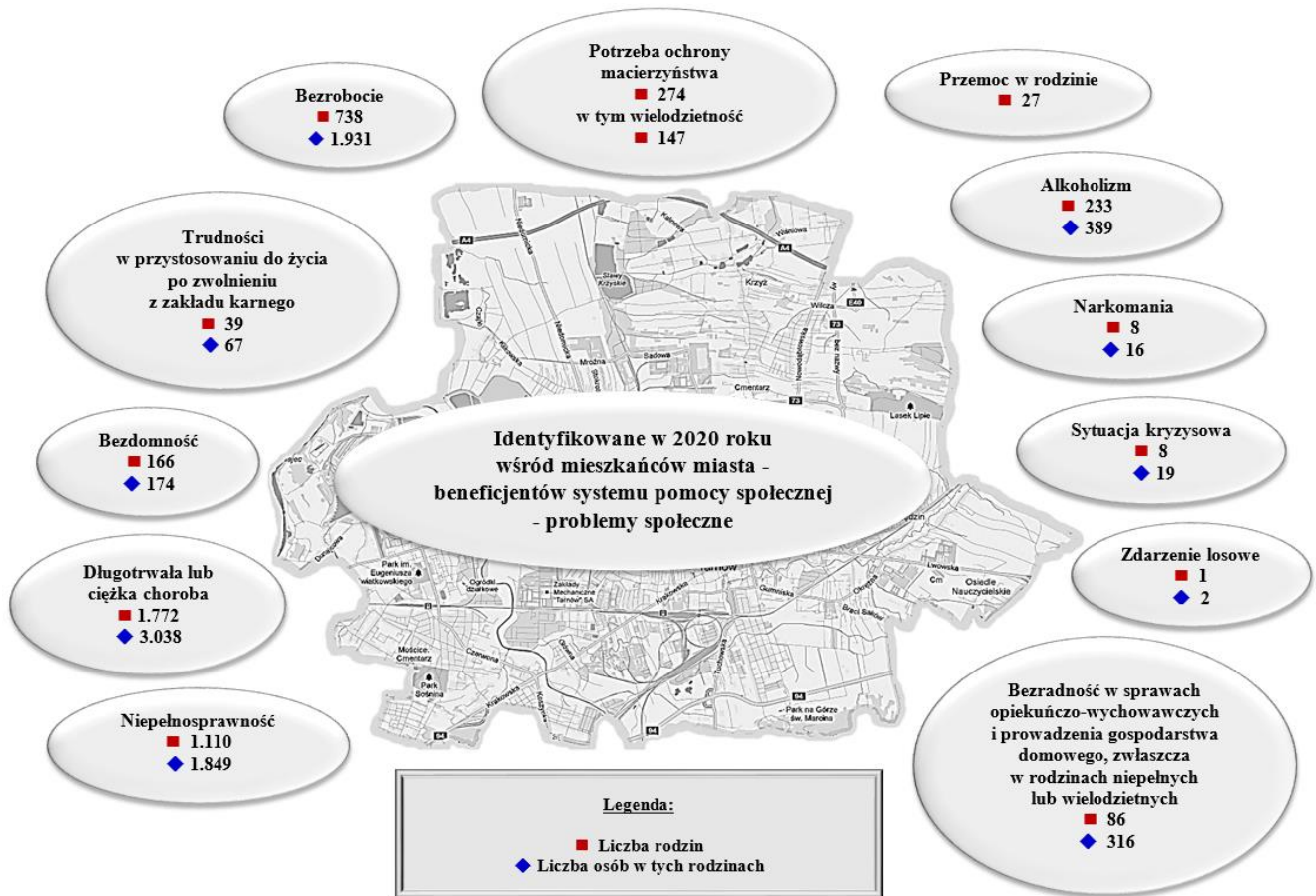
Z analizy tej wynika, że w latach 2017 - 2020, występowały wahania w liczbach diagnozowanych problemów/powodów ubiegania się przez mieszkańców Tarnowa o pomoc i wsparcie społeczne.

Dla przykładu problemy powodujące największe zagubienie i bezradność w samodzielnym przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych wśród beneficjentów Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tarnowie, układały się w 2020 r. w następującej kolejności:

- długotrwała lub ciężka choroba,
- niepełnosprawność,
- bezrobocie,
- potrzeba ochrony macierzyństwa w tym wielodzietność,
- alkoholizm,
- bezdomność.

Poniżej zaprezentowano graficzne ujęcie problemów społecznych identyfikowanych w mieście Tarnowie w 2020 r., z uwzględnieniem liczby rodzin i osób w tych rodzinach.

Rysunek nr 1 Mapa identyfikowanych wśród mieszkańców miasta - beneficjentów systemu pomocy społecznej, problemów społecznych wraz z określeniem poziomu ich występowania

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej za 2020 r.

4. Przyczyny i skutki diagnozowanych najczęściej problemów społecznych

Na bazie identyfikowanych problemów społecznych, poniżej zostaną przeanalizowane najczęściej i najliczniej diagnozowane wśród tarnowian problemy społeczne wśród, których dominują od lat na pierwszym miejscu długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność i bezrobocie.

Przyczyny i skutki problemów społecznych rozpoznawane wśród tarnowian są reprezentatywne dla społeczności całego kraju.

Analizując problem długotrwałej choroby wśród danej społeczności lokalnej, mamy na myśli osoby, które z powodu zdiagnozowanych schorzeń pozostają przez długi czas pod opieką lekarzy, głównie specjalistów, a choroba, która ich dotyka często nie jest możliwa do wyleczenia, a jedynie minimalizowane są jej skutki. Z kolei o ciężkiej chorobie, mówimy wówczas, gdy zagraża ona bezpośrednio życiu danej osoby. Zarówno długotrwałe - przewlekłe jak i ciężkie choroby często rozwijają się latami, a ich symptomy bywają niezauważane.

Choroby te niejednokrotnie prowadzą do trwałej utraty zdrowia, są też najczęstszą przyczyną zgonów.

Rysunek nr 2 Przyczyny i skutki długotrwałej lub ciężkiej choroby wśród tarnowian

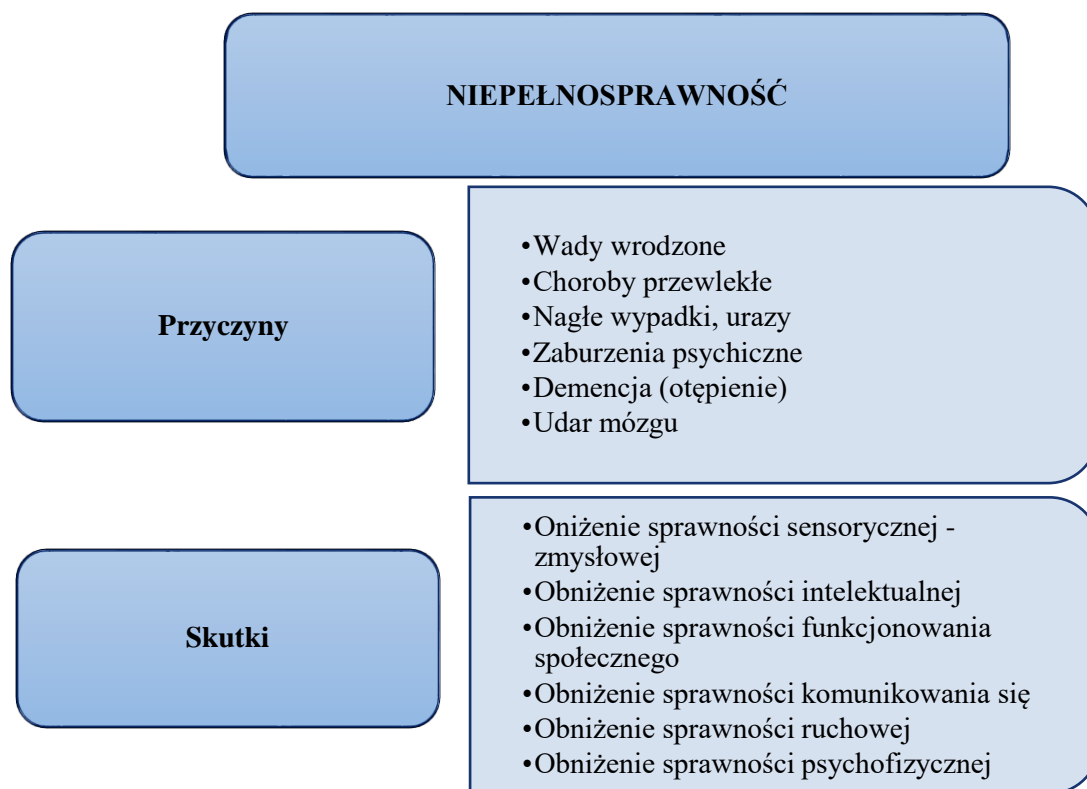

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://www.poradnikzdrowie.pl>

W polskim prawie osoby niepełnosprawne określa się jako osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnienie ról społecznych, a w szczególności zdolności do wykonywania pracy zawodowej, jeżeli uzyskały orzeczenie o zakwalifikowaniu do jednego z trzech stopni niepełnosprawności (znacznego, umiarkowanego, lekkiego) lub o niezdolności do pracy.

Osoby niepełnosprawne dzieli się według różnych kryteriów: rodzaju niepełnosprawności, okresu życia, w którym ona wystąpiła oraz stopnia niepełnosprawności. Konsekwencją niepełnosprawności organizmu jest niejednokrotnie niepełnosprawność społeczna, uniemożliwiająca danej osobie - pełny - na równi z osobami sprawnymi udział w życiu społecznym. Podobnie jak w przypadku długotrwałej czy ciężkiej choroby i w przypadku niepełnosprawności przyczyny i skutki u mieszkańców Tarnowa, są charakterystyczne dla całej społeczności kraju.

Rysunek nr 3 Przyczyny i skutki niepełnosprawności wśród tarnowian

Źródło: opracowanie własne na podstawie Rodzaje, klasyfikacja i przyczyny niepełnosprawności Paweł Strumiłło

Bezrobocie to bardzo złożone zjawisko społeczne, mające wiele różnorodnych przyczyn i skutków, zarówno społecznych, psychologicznych jak i ekonomicznych. Często uwarunkowanych regionalnie. Bezrobocie charakteryzuje się m.in. tym, że osoby w wieku aktywności zawodowej - czyli te, które ukończyły 18 lat a nie ukończyły 60 lat kobiety i 65 lat mężczyźni - zdolne i chętne do pracy, nie są w stanie podjąć zatrudnienia. Nie prowadzą żadnej własnej działalności gospodarczej i nie świadczą innej pracy zarobkowej, przez co niejednokrotnie nie posiadają dochodów umożliwiających zaspokojenie potrzeb życia codziennego. Obszerną definicję osoby bezrobotnej zawiera ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Rysunek nr 4 Przyczyny i skutki bezrobocia wśród tarnowian

Źródło: opracowanie własne na podstawie interviewMe.pl Bezrobocie: rodzaje, przyczyny, skutki Wojciech Martyński

Podobną kolejność i skalę występowania diagnozowanych problemów społecznych wśród mieszkańców miasta, obserwowano w całym analizowanym 4 letnim okresie czasu.

5. Aktywność programowa w rozwiązywaniu problemów społecznych wśród mieszkańców miasta

Uzyskane w wyniku corocznych analiz wyniki oraz wyciągane wnioski, stanowiły podstawę do wypracowywania programów i projektów, ze szczególnym uwzględnieniem działań w obszarze pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem była integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka i niwelowanie zdiagnozowanych problemów społecznych.

5.1 Indywidualne programy pomocy realizowane w latach 2017 - 2020

W ramach rozwiązywania zdiagnozowanych problemów jednostkowych i społecznych oraz świadczonego wsparcia społecznego na rzecz społeczności lokalnej, mieszkańcy Tarnowa mogli uczestniczyć w indywidualnych programach pomocy.

Rodzaje tych programów realizowanych w omawianym okresie czasu wraz liczbą uczestników usług obrazuje poniższa tabela.

Tabela nr 1 Indywidualne programy pomocy realizowane w latach 2017 - 2020

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020
Indywidualny program wychodzenia z bezdomności				
Liczba osób korzystających z usług w ramach programu	6	14	15	16
Program oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie				
Liczba osób korzystających z usług w ramach programu	39	33	15	15
Program - Programy psychologiczno - terapeutyczne				
Liczba osób korzystających z usług w ramach programu	4	25	12	0
Indywidualny program zatrudnienia socjalnego (Centrum Integracji Społecznej)				
Liczba osób korzystających z usług w ramach programu	36	61	53	39

Źródło: opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej Gminy Miasta Tarnowa za lata 2017 - 2020

5.2 Projekty współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w latach 2017 - 2020

W okresie objętym analizą na rzecz i z udziałem mieszkańców Tarnowa, realizowane były również programy i projekty konkursowe. I tak.

Tabela nr 2 Projekty współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w latach 2017 - 2020

Projekty współfinansowane ze środków Unii Europejskiej	
1.	Projekt pn. „Aktywnie działamy. Pozytywnie wspieramy. Lokalnie zmieniamy”
2.	Projekt: „Nowa kamienica - aktywna dzielnica”. Realizacja Projektu odbywa się poprzez prowadzenie Placówki Wsparcia Dziennego „Akademia Aktywności” w Tarnowie
3.	Projekt „Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19”
4.	Projekt Kooperacje 3D - model wielosektorowej współpracy na rzecz wsparcia osób i rodzin
5.	Projekt „Sami - Dzielni! Nowe standardy mieszkalnictwa wspomaganego dla osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi”
6.	Projekt „Od bierności do aktywności w Centrum Rehabilitacji Społecznej i Zawodowej ZAZ „Słoneczne Wzgórze”
7.	Projekt „Wsparcie opiekunów nieformalnych osób niesamodzielnych w subregionie tarnowskim”
8.	„Zdalna szkoła - wsparcie Ogólnopolskiej Sieci Edukacyjnej w systemie kształcenia zdalnego”

9.	„Młodzi na start” w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014 - 2020
10.	„Mój rozwój, moja szansa” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014 - 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tarnowie za lata 2017 - 2020

5.3 Projekty realizowane ze środków dotacji krajowych w ramach programów osłonowych i konkursów ogłaszanych m.in. przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej

Wśród realizowanych przy udziale środków finansowych pochodzących z dotacji krajowych na szczególną uwagę zasługują poniżej wymienione projekty.

Tabela nr 3 Projekty realizowane ze środków dotacji krajowych w ramach programów osłonowych i konkursów ogłaszanych m.in. przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej

Projekty realizowane ze środków dotacji krajowych w ramach programów osłonowych i konkursów ogłaszanych m.in. przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej	
1.	Konkurs „Asystent rodziny”
2.	Konkurs „Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej”
3.	Wieloletni program wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014–2020
4.	Wieloletni rządowy program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 - 2023.
5.	Program „Maluch”
6.	Program „Wspieraj seniora - Solidarnościowy Korpus wsparcia seniorów”
8.	„Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”
9.	Karta Dużej Rodziny
10.	Program „Czyste Powietrze”

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tarnowie za lata 2017 - 2020

5.4 Programy lokalne Tarnowa realizowane na rzecz mieszkańców Tarnowa

Szereg działań wspierających i osłonowych realizowano także w ramach programów lokalnych, których odbiorcami i niejednokrotnie współrealizatorami byli mieszkańcy miasta.

Tabela nr 4 Tarnowskie Programy lokalne realizowane na rzecz mieszkańców

Tarnowskie Programy lokalne realizowane na rzecz mieszkańców	
1.	Program „Karta Tarnowskiej Rodziny”
2.	Program „Karta Tarnowskiego Seniora”
3.	Program Wspierania Rodziny dla Miasta Tarnowa na lata 2016 - 2018
4.	Program Wspierania Rodziny dla Miasta Tarnowa na lata 2019 - 2021
5.	Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Miasta Tarnowa na lata 2015 - 2017
6.	Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Miasta Tarnowa na lata 2018 - 2020
7.	Program osłonowy „Pomoc Gminy Miasta Tarnowa w zakresie dożywiania na lata 2014 - 2020
8.	Program osłonowy „Pomoc Gminy Miasta Tarnowa w zakresie dożywiania na lata 2019 - 2023
9.	Program Działań na rzecz Osób Niepełnosprawnych w Mieście Tarnowie na lata 2016 - 2020
10.	Program Działań na Rzecz Osób Starszych w Mieście Tarnowie na lata 2015 - 2020
11.	Miejski program działań w obszarze promocji zdrowia i profilaktyki chorób społecznych na lata 2016 - 2020
12.	Strategia Rozwoju Sportu w Mieście Tarnowie do roku 2020
13.	Program Zapobiegania Przemocy oraz Ochrony Bezpieczeństwa Obywateli i Porządku Publicznego dla miasta Tarnowa na lata 2017 - 2022
14.	Gminny Program Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Tarnowa - edycje 2017-2020 (program corocznie przyjmowany uchwałą Rady Miejskiej w Tarnowie)
15.	Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Miasta Tarnowa na lata 2016 - 2020
16.	Program współpracy Gminy Miasta Tarnowa z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie - edycje 2017 - 2020 (corocznie przyjmowany uchwałą Rady Miejskiej w Tarnowie)
17.	Wieloletni program współpracy Gminy Miasta Tarnowa z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na lata 2016 - 2020
18.	Aktywny Samorząd
19.	Program wsparcia uczniów z rodzin wielodzietnych 3+ „Pierwszy Dzwonek”
20.	Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Miasta Tarnowa na lata 2018 - 2022
21.	Program „Zdrowie Tarnowianina”

22.	Program „Tarnowska wspinaczka sportowa – optymalizacja procesu treningowego”
-----	--

Źródło: opracowanie własne na podstawie Uchwał Rady Miejskiej w Tarnowie

5.5 Projekty i programy realizowane ze środków budżetu Gminy Miasta Tarnowa, środków własnych realizatorów i środków zewnętrznych w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Tarnowa na lata 2017 - 2020

Najistotniejsze cele i kierunki działań służące rozwiązywaniu problemów społecznych, obowiązującej do końca 2020 r. Strategii, realizowane były w latach 2017 - 2020 w oparciu o liczne zgłoszone projekty. Część z nich obecnie realizowana jest nadal poza strategią. Najważniejsze z nich to:

Tabela nr 5 Projekty i programy realizowane ze środków budżetu Gminy Miasta Tarnowa, środków własnych realizatorów i środków zewnętrznych w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Tarnowa na lata 2017 - 2020

Projekty i programy realizowane ze środków budżetu GMT, środków własnych realizatorów i środków zewnętrznych w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Tarnowa na lata 2017 - 2020	
1.	Opłatek Maltański
2.	Pozytywnie nastawiamy – posiłkiem wspieramy
3.	Prace Społecznie Użyteczne na rzecz klientów Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tarnowie
4.	Organizacja wolnego czasu dzieci z rodzin zastępczych oraz wsparcie rodziców zastępczych w pełnieniu pieczy zastępczej
5.	Organizacja obchodów Dnia Rodzicielstwa Zastępczego
6.	Promocja rodzicielstwa zastępczego
7.	Prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej
8.	Przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu rodziców zastępczych
9.	Wsparcie młodzieży opuszczającej rodziną i instytucjonalną opiekę zastępczą oraz Schronisko dla nieletnich, Zakład poprawczy, Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy, Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii i Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy
10.	Wspieranie osób pełniących funkcję rodziny zastępczej
11.	Zapewnienie rodzinom zastępczym wsparcia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej
12.	Monitorowanie sytuacji osób bezdomnych na terenie Gminy Miasta Tarnowa i podejmowanie działań zmierzających do zapewnienia im bezpieczeństwa
13.	Kampania „Biała Wstążka”
14.	Grupa terapeutyczna „Opanowywania lęku” z elementami psychoedukacji, zgodna z założeniami psychologicznego podejścia - Praktyki Opanowywania Lęku
15.	Grupa wsparcia dla samotnych rodziców

16.	Organizacja dystrybucji artykułów żywnościowych dla mieszkańców Tarnowa oraz organizacji pozarządowych działających na ich rzecz
17.	Wigilia dla samotnych
18.	Aktywizacja osób bezrobotnych z miasta Tarnowa i powiatu tarnowskiego ze środków rezerwy Funduszu Pracy, będącej w dyspozycji Ministra Rodziny i Polityki Społecznej, na realizację działań aktywizacyjnych, realizowanych przez powiatowe urzędy pracy
19.	Moja szansa na rynku pracy
20.	Monitoring socjalny osób długotrwale bezrobotnych
21.	Prace Społecznie Użyteczne na rzecz klientów Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tarnowie - Program Aktywizacji i Integracji (PAI)
22.	Wsparcie na rzecz osób bezrobotnych i poszukujących pracy
23.	Bank Zamiany Mieszkań
24.	Pomoc osobom niepełnosprawnym w zakresie warunków mieszkaniowych
25.	Prowadzenie mieszkania chronionego dla osób usamodzielnianych
26.	Prowadzenie mieszkań chronionych dla osób z niepełnosprawnością intelektualną. Mieszkanie chronione dla kobiet z niepełnosprawnością intelektualną. Mieszkanie chronione dla mężczyzn z niepełnosprawnością intelektualną
27.	Udzielanie wszechstronnej pomocy osobom bezdomnym
28.	Program zdrowotny dotyczący profilaktyki zakażeń pneumokokowych w Małopolsce
29.	Program zdrowotny profilaktyki zakażeń wirusem brodawczaka ludzkiego (HPV) w Małopolsce
30.	Używki w ciąży - fakty i mity
31.	„Wybieram żłobek świadomie” - organizacja dni otwartych w żłobkach
32.	„Gotowy do drogi” - przygotowany do procesu usamodzielnienia się
33.	Kreatywna Akademia Zimowa
34.	Od chemii i biologii do kosmetologii
35.	Organizacja atrakcyjnych form demokratycznego dyskusyjnego dialogowania młodzieży, wzmacniających ich większe zaangażowanie społeczne i lepsze rozumienie problemów
36.	Organizacja atrakcyjnych form zajęć o charakterze cyklicznym dla dzieci z tarnowskich przedszkoli, rozwijających ciekawość świata i zainteresowania z różnych dziedzin wiedzy
37.	Organizacja wolnego czasu młodzieży szkolnej poprzez prowadzenie zajęć pozaszkolnych, w szczególności artystycznych, w tym w integracji z niepełnosprawnymi
38.	Ogólnopolski Festiwal Artystyczny dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej „Śpiewaj z nami”
39.	„Podróże z wyobraźnią” – Integracja dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych z dziećmi zdrowymi, na zajęciach pozaszkolnych. Terapia przez sztukę. Przygotowanie do aktywnego uczestnictwa w kulturze
40.	Przeciwdziałanie niepożądanym zachowaniom

41.	Słoneczna Akademia
42.	Zwiększanie skuteczności działań wychowawczych i zastosowania ich w praktyce. Wspieranie nauczycieli i uczniów szkół ponadgimnazjalnych w rozwijaniu kompetencji społecznych istotnych w dorosłym życiu młodzieży
43.	Diagnoza zagrożeń dzieci i młodzieży w Tarnowie
44.	Kawiarenka Pedagogiczna
45.	Kochaj i wymagaj – jak wychować szczęśliwe dziecko
46.	Prowadzenie Ośrodka Poradnictwa i Terapii Rodzin
47.	Diagnoza, terapia oraz rehabilitacja dzieci i młodzieży przewlekle chorych, niepełnosprawnych, w tym z niedorozwojem umysłowym
48.	Ograniczanie negatywnych skutków przewlekłych chorób narządu ruchu lub powodujących dysfunkcję narządu ruchu
49.	Program szczepień ochronnych populacji zwiększonego ryzyka - szczepienia przeciwko grypie (sezonowej) u kobiet i mężczyzn po 65 roku życia
50.	Modernizacja stacji dializ w Specjalistycznym Szpitalu im. E. Szczeklika w Tarnowie
51.	Uruchomienie oddziału rehabilitacji dziennej (ogólnoustrojowej i kardiologicznej) w Specjalistycznym Szpitalu im. E. Szczeklika w Tarnowie.
52.	Utworzenie centrum leczenia chorób układu krążenia i naczyń w Specjalistycznym Szpitalu im. E. Szczeklika w Tarnowie
53.	Utworzenie oddziału reumatologii w Specjalistycznym Szpitalu im. E. Szczeklika w Tarnowie
54.	Zakup specjalistycznej aparatury do pracowni diagnostycznych Specjalistycznego Szpitala im. E. Szczeklika w Tarnowie
55.	Utworzenie oddziału geriatry w Specjalistycznym Szpitalu im. E. Szczeklika w Tarnowie
56.	Wsparcie opiekunów nieformalnych osób niesamodzielnych w subregionie tarnowskim poprzez utworzenie i prowadzenie Subregionalnego Centrum Wsparcia Opiekunów Osób Niesamodzielnych
57.	Przebudowa I piętra budynku Mościckiego Centrum Medycznego z przeznaczeniem na Zakład Opiekuńczo - Leczniczy
58.	Aktywny uczestnik - wspieram osoby z niepełnosprawnością intelektualną
59.	Małopolskie Dni Osób Niepełnosprawnych w Tarnowie
60.	Na szlaku historii ze ścieżką zdrowia
61.	Radość bycia razem
62.	„Razem do celu” - Wsparcie dla rodzin osób z niepełnosprawnością intelektualną
63.	Wyjźdźmy z domu, poznajmy Naszą Ojczyznę
64.	Bo lubię być
65.	Droga na szczyt
66.	Galeria Twórczości Artystów Niepełnosprawnych „Aniołowo” miejscem rozwijającym, promującym talent plastyczny osób niepełnosprawnych
67.	Prowadzenie działalności Niepublicznego Przedszkola Specjalnego
68.	Prowadzenie działalności Punktu Wczesnej Interwencji
69.	Prowadzenie Warsztatu Terapii Zajęciowej

70.	Prowadzenie Warsztatu Terapii Zajęciowej im. Jana Pawła II
71.	Prowadzenie Warsztatu Terapii Zajęciowej przy Specjalnym Ośrodku Szkolno - Wychowawczym w Tarnowie
72.	Świadczenie na terenie miasta Tarnowa dofinansowanych przez Gminę Miasta Tarnowa usług przewozowych osób niepełnosprawnych
73.	Utworzenie Centrum Rehabilitacji Społecznej i Zawodowej Zakład Aktywności Zawodowej „Słoneczne Wzgórze”
74.	W drodze do pracy
75.	Woda to życie
76.	Adaptacja przestrzeni publicznej do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych
77.	Bądźmy Razem
78.	Majówka rekreacyjno - integracyjna
79.	Piknik Integracyjny dla Seniorów
80.	Pomoc Sąsiedzka
81.	Prowadzenie Międzyosiedlowych Centrów Aktywności Senioralnej
82.	Prowadzenie ośrodka wsparcia dla osób w podeszłym wieku w integracji z młodzieżą – klubu samopomocy
83.	Razem znaczy lepiej
84.	Rozwój i upowszechnianie umiejętności cyfrowych tarnowskich seniorów
85.	Wsparcie seniorów 60+ będących rodzicami osób niepełnosprawnych
86.	Zatrudnienie konsultanta ds. osób niepełnosprawnych
87.	Stosowanie ulgowych opłat za korzystanie przez osoby niepełnosprawne ruchowo i intelektualnie, z obiektów sportowych Tarnowskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji
88.	„Umiem pływać” – program masowej, nieodpłatnej nauki pływania dla uczniów klas I - III, tarnowskich szkół podstawowych, realizowany w oparciu o wytyczne Ministerstwa Sportu i Turystyki
89.	Upowszechnianie sportu wśród niepełnosprawnych mieszkańców Gminy Miasta Tarnowa, w tym program „Niepełnosprawny sprawny w wodzie – bezpłatne zajęcia pływania dla niepełnosprawnych ruchowo dzieci i młodzieży w wieku od 6 do 15 lat, mieszkających na terenie Tarnowa lub uczących się w tarnowskich szkołach”
90.	Program „Ferie zimowe, Tarnów 20...” tj. nieodpłatne lub częściowo odpłatne, zajęcia i imprezy sportowe dla uczniów tarnowskich szkół, niekorzystających z wyjazdowych form wypoczynku
91.	Program „Lato w mieście bezpieczne wakacje Tarnów 20...” tj. nieodpłatne lub częściowo odpłatne zajęcia, w tym półkolonie i imprezy sportowe, dla uczniów tarnowskich szkół, niekorzystających z wyjazdowych form wypoczynku
92.	Dostęp do Internetu i serwisu www.tarnow.travel dla osób niepełnosprawnych
93.	Jarmark Galicyjski
94.	Letnie, bezpłatne spacery z przewodnikiem po Tarnowie oraz zwiedzanie Katedry z przewodnikiem
95.	Zajęcia edukacyjne pn. „Czym jest informacja turystyczna”
96.	Osiedle COOLtura
97.	Senioralna Strefa Aktywności Kulturalnej

98.	Wspieranie rozwoju twórczości oraz upowszechniania kultury i sztuki w różnych dziedzinach, a także rozwój sektora kreatywnego poprzez wspieranie powstawania nowych dzieł i organizowania wydarzeń
99.	Edukacja teatralna kluczem do poznania samego siebie
100.	Festiwal spektakli dla dzieci Mała Talia
101.	Klasyka w Parku
102.	Małe BWA
103.	Tarnowska Nagroda Filmowa - festiwal wybranych polskich filmów fabularnych
104.	Czytanie w Tarnowie
105.	Książka przyjdzie do Ciebie
106.	Wakacje i ferie w Bibliotece
107.	Bezpieczna podróż transportem publicznym
108.	Propagowanie bezpiecznych zachowań
109.	Zintensyfikowanie działań promujących aktywne postawy przeciwstawienia się popełnianiu przestępstw i wykroczeń, których ofiarami mogą stać się osoby starsze „Bezpieczny Senior”
110.	Jestem świetlikiem na drodze
111.	Mój przyjaciel pies
112.	Opaski dla dzieci
113.	Zielone kartki
114.	Znakowanie rowerów
115.	Żółte i czerwone kartki
116.	Interwencja kryzysowa w sytuacjach konfliktu w szkole i przemocy rówieśniczej
117.	Nieodpłatna pomoc prawna
118.	STER - Skuteczność, Technika, Edukacja, Rozwój. Zajęcia warsztatowe dla kuratorów sądowych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie
119.	Toksyczny klient
120.	Organizacja kampanii profilaktycznych zawierających elementy profilaktyki uzależnień, dostarczających uczestnikom wiedzy na temat radzenia sobie z uzależnieniami, uczących postaw asertywnych w sytuacjach namowy do działania niezgodnego z normami społecznymi
121.	Organizacja kolonii socjoterapeutycznej i półkolonii profilaktycznych dla dzieci pochodzących z rodzin dysfunkcyjnych
122.	Profilaktyczne mikołajki dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych
123.	Program profilaktyczny realizowany w ośrodkach szkolenia kierowców
124.	Programy i szkolenia profilaktyczne
125.	Prowadzenie abstynencyjnej grupy wsparcia
126.	Prowadzenie Miejskiego Punktu Konsultacyjnego Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla miasta Tarnowa
127.	Prowadzenie placówek wsparcia dziennego w formie specjalistycznej
128.	Prowadzenie punktu konsultacyjnego oraz telefonów zaufania dla mieszkańców w trudnych sytuacjach
129.	Prowadzenie Punktu Opieki Nad Osobami Nietrzeźwymi

130.	Przeciwdziałamy dyskryminacji
131.	Zakup dla potrzeb Policji materiałów i sprzętu służących do realizacji zadań w obszarze uzależnień
132.	Zamień promile na ciekawsze chwile
133.	Zapewnienie osobom bezdomnym, uzależnionym od alkoholu poradnictwa psychologicznego, mającego na celu zwiększenie ich motywacji do podjęcia leczenia odwykowego i wychodzenia z bezdomności
134.	Promowanie działalności oraz tworzenie warunków do rozwoju, tarnowskich organizacji pozarządowych, a także aktywizacja społeczności lokalnej
135.	Doskonalenie współpracy z sektorem pozarządowym
136.	Centrum Wolontariatu „Empatia” w Zespole Szkół Ekonomiczno - Ogrodniczych w Tarnowie

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportów monitoringowych dotyczących stanu realizacji projektów i programów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Tarnowa za lata 2017 - 2020

5.6 Projekty socjalne realizowane ze środków budżetu Gminy Miasta Tarnowa i dotacji z Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Część społeczności Tarnowa to beneficjenci systemu pomocy społecznej na rzecz, których realizowane były również opracowywane przez pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tarnowie, projekty socjalne. Działania projektowe kierowane były głównie do osób i rodzin, które borykały się z różnorodnymi problemami jednostkowymi i społecznymi. Celem tych działań było wspieranie mieszkańców Tarnowa - beneficjentów Ośrodka w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych, z którymi nie byli w stanie sobie poradzić, wykorzystując własne możliwości i uprawnienia. Najważniejsze z nich to.

Tabela nr 6 Projekty socjalne realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej ze środków budżetu Gminy Miasta Tarnowa i dotacji z Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego

Projekty socjalne realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej ze środków budżetu Gminy Miasta Tarnowa i dotacji z Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego	
1.	„Intensywna praca asystenta rodziny z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych”
2.	Warsztaty edukacyjne dla rodziców „Wychowanie bez klapsa”
3.	„Trening budżetowy”
4.	„Grupa wsparcia dla rodziców”
5.	„Grupa wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie”
6.	„Grupa psychoedukacyjna dla osób stosujących przemoc w rodzinie”
7.	„Wiem Więcej pomagam świadomie”
8.	Grupa Wsparcia dla Rodziców dzieci z niepełnosprawnością lub trudnościami adaptacyjnymi „Per Aspera ad Astra”

9.	„Jestem seniorem - wiem więcej i reaguję”
10.	Uniwersytet rodzicielstwa zastępczego
11.	„Aktywne ferie u Juliana”
12.	„Karnawał - co za zabawa”
13.	„Wielkanoc tęczą malowana”
14.	„Zabawa na całego dla małego i dużego”
15.	„Piknik na Słonecznym Wzgórzu”
16.	„W krainie czarów”
17.	„Świąteczna Fabryka Magicznego Nastroju 2019 - Boże Narodzenie w bombce zaklęte”
18.	„Świadoma samodzielność”
19.	„Mam na imię dziecko”
20.	„Punkt Informacyjny dla Seniorów”
21.	„Punkt informacyjny dla Osób Niepełnosprawnych”
22.	„S.O.S dla życia”
23.	„Zimowe wytchnienie”
24.	Promocja rodzicielstwa zastępczego - „Szukam rodziny chce być szczęśliwy”
25.	„Edukacja kluczem do sukcesu 2020”
26.	„Jesienne cudaki”
27.	„Świąteczne DIY”
28.	Zostań Rodziną Zastępczą w Tarnowie - projekt promujący rodzicielstwo zastępcze
29.	„Pastelowa Wielkanoc” - projekt wielkanocny dla dzieci i młodzieży z rodzinnej pieczy zastępczej
30.	„2020 - Czas odkrywania siebie” projekt realizowany w ramach Dnia Rodzicielstwa Zastępczego
31.	„3...2...1... START Wakacje” dla dzieci z rodzin zastępczych z terenu miasta Tarnowa
32.	„Podziel się czasem – bo im więcej dajesz tym więcej zyskujesz”
33.	Projekt „Żywe obrazy”

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tarnowie za lata 2017 - 2020

6. Identyfikacja mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej - Analiza SWOT

Analiza SWOT przeprowadzona została przez przedstawicieli funkcjonujących w mieście instytucji oraz organizacji pozarządowych i podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego – członków Zespołu ds. opracowania strategii, w następujących obszarach:

- Obszar pomocy społecznej, wsparcia rodziny, organizacji pieczy zastępczej i zatrudnienia;
- Obszar edukacji;
- Obszar ochrony zdrowia;
- Obszar polityki senioralnej;

- Obszar sportu i rekreacji;
- Obszar kultury;
- Obszar bezpieczeństwa publicznego, przeciwdziałania przemocy oraz zjawiskom patologii społecznej;
- Obszar budowy społeczeństwa obywatelskiego.

Poniżej zaprezentowana została identyfikacja mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej w zakresie kluczowych kwestii społecznych.

6.1 Obszar pomocy społecznej, wsparcia rodziny, organizacji pieczy zastępczej i zatrudnienia

Mocne strony
<ol style="list-style-type: none"> 1. Dobre zasoby lokalowe i kadrowe w obszarze pomocy społecznej. 2. Dobra współpraca miasta z instytucjami, organizacjami pozarządowymi i podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. 3. Umiejętność i doświadczenie w pozyskiwaniu dodatkowych środków finansowych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i rodzinnej pieczy zastępczej. 4. Zapewnienie osobom bezdomnym wsparcia w dążeniu do wyjścia z bezdomności. 5. Funkcjonowanie zawodowych rodzin zastępczych na terenie miasta. 6. Dobrze rozwinięta baza żłobków oraz zapewnienie dzieciom profesjonalnej opieki w warunkach bytowych zbliżonych do warunków domowych. 7. Duże zaangażowanie i współpraca Powiatowego Urzędu Pracy i partnerów w realizację programów i projektów aktywizujących bezrobotnych, a także szerokie możliwości korzystania z usług i instrumentów rynku pracy. 8. Zapewnienie osobom niepełnosprawnym stałej formy wsparcia w aktywizacji społecznej i zawodowej. 9. Współpraca instytucji na rzecz tworzenia nowych rozwiązań aktywizacji osób niepełnosprawnych.

Słabe strony
<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak motywacji i niska aktywność beneficjentów instytucji pomocy społecznej w dążeniu do zmiany swojej sytuacji życiowej. 2. Utrzymująca się liczba osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, wymagających wsparcia w formie poradnictwa specjalistycznego. 3. Słabo rozwinięty system samopomocy oraz wsparcia wolontariackiego, w rozwiązywaniu problemów w obszarze pomocy społecznej. 4. Niewystarczająca liczba kandydatów na rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka. 5. Niewystarczająca liczba rodzinnych form pieczy zastępczej na terenie miasta Tarnowa. 6. Zbyt mała świadomość społeczna w zakresie rodzicielstwa zastępczego. 7. Niska świadomość zdrowotna osób bezdomnych. 8. Deficyt lokali o małym metrażu w szczególności socjalnych, w stosunku do liczby uprawnionych.

9. Znaczna liczba wyroków eksmisyjnych z uwagi na utrzymujące się zaległości w uiszczaniu opłat czynszowych.
10. Małe zainteresowanie lokatorów zamianą lokali spowodowane oporem przed zmianą miejsca zamieszkania.
11. Wysoki odsetek osób długotrwale bezrobotnych, powyżej 50 roku życia, pozostających bez pracy.
12. Mała rotacja uczestników warsztatów terapii zajęciowej.

Szanse

1. Wdrożenie systemu mieszkań treningowych dla osób niepełnosprawnych i bezdomnych.
2. Upowszechnianie w środkach masowego przekazu, wiedzy o dostępnych formach usług i wsparcia oraz możliwościach uczestnictwa w programach osłonowych i projektach socjalnych.
3. Skuteczne wsparcie beneficjentów systemu pomocy społecznej i rodzinnej pieczy zastępczej, dzięki koordynacji działań interdyscyplinarnych.
4. Istnienie i dalszy rozwój aktywności organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy społecznej.
5. Podnoszenie standardów funkcjonowania żłobków oraz dostosowanie ich do potrzeb pracujących rodziców.
6. Optymalizacja wykorzystania zasobu mieszkaniowego Gminy Miasta Tarnowa, a także zwiększenie posiadanego zasobu lokali.
7. Możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych.
8. Duży potencjał ludzki osób w wieku produkcyjnym, spadająca stopa bezrobocia oraz wzrost samozatrudnienia.
9. Współpraca z partnerami rynku pracy i realizacja przedsięwzięć partnerskich na rzecz aktywizacji osób bezrobotnych.
10. Zwiększenie wrażliwości społecznej na potrzeby osób niepełnosprawnych oraz większa otwartość społeczeństwa na integrację z tymi osobami.
11. Utworzenie od 1.01.2022 r. Centrum Usług Społecznych w Tarnowie, doskonalącego sposób organizowania i koordynowania usług społecznych oferowanych mieszkańcom miasta.

Zagrożenia

1. Zwiększony zakres zadań dla jednostek samorządu terytorialnego wynikający z niekorzystnych prognoz demograficznych dla miasta Tarnowa.
2. Wzrastająca podatność osób szczególnie młodych na nowe środki psychoaktywne.
3. Występowanie wśród pracodawców obaw, co do zatrudnienia osób niepełnosprawnych i osób powyżej 50 roku życia, wynikających z utrwalonych postaw wobec tych grup osób.
4. Wielopropblemowość w rodzinach korzystających z pomocy społecznej, pojawianie się nowych dotąd nieidentyfikowanych problemów.
5. Wypalenie zawodowe pracowników systemu pomocy społecznej.
6. Występowanie zjawiska osłabienia autorytetu rodziny i więzi międzypokoleniowych - brak pozytywnych wzorców wychowania rodzinnego.

7. Wypalenie zawodowe rodzin zastępczych.
8. Wzrost zapotrzebowania na lokale, przy niewystarczających możliwościach ich zaspokojenia przez Gminę.
9. Narastanie zjawisk uzależniania się od pomocy społecznej, wyuczonej bezradności oraz dziedziczenia przyczyn, uzasadniających możliwość ubiegania się o świadczenia.
10. Mała liczba inwestycji tworzących nowe miejsca pracy.
11. Sezonowość rynku pracy.
12. Stan zagrożenia epidemiologicznego, zmiany w funkcjonowaniu placówek i jednostek, konieczność dostosowania rodzaju wsparcia i procedur do istniejących warunków i obostrzeń.

Tarnów posiada bardzo dobrze rozwinięte zasoby instytucjonalne w obszarze pomocy społecznej z filiami - a od 2022 r. Centrum Usług Społecznych, domy pomocy społecznej, środowiskowe domy samopomocy, placówki opiekuńczo - wychowawcze, ośrodek interwencji kryzysowej i wsparcia ofiar przemocy, punkt opieki nad osobami nietrzeźwymi, placówki wsparcia dziennego w formie specjalistycznej, mieszkania chronione, dom dla bezdomnych, noclegownie oraz warsztaty terapii zajęciowej. Zarówno wspomniane instytucje, jak i działające w Tarnowie organizacje pozarządowe posiadają kadrę wykwalifikowaną i doświadczoną w kwestii zadań związanych z pomocą społeczną.

Prowadzenie interdyscyplinarnych działań zapobiegających i niwelujących dysfunkcje jednostkowe i społeczne oraz systematyczne podnoszenie standardu świadczonych usług, w ramach systemu pomocy społecznej, wsparcia rodziny i rodzinnej pieczy zastępczej, przyczyniają się do skutecznego rozwiązywania diagnozowanych problemów społecznych wśród beneficjentów. Odpowiednio wykorzystane mocne strony i szanse, wykazujące silne pozytywne oddziaływanie wzajemne, mogą stać się impulsem do dalszego rozwoju tarnowskiego systemu wsparcia społecznego.

Z kolei brak skutecznej koordynacji i standaryzacji działań interdyscyplinarnych, wspierających beneficjentów systemu pomocy społecznej, wsparcia rodziny i rodzinnej pieczy zastępczej, pogłębi już istniejące zjawiska negatywne i bariery, ograniczając możliwość efektywnego rozwiązywania diagnozowanych problemów społecznych. Zidentyfikowane słabe strony wzmocnią wówczas negatywną siłę oddziaływania zagrożeń.

W obszarze pieczy zastępczej skuteczna ochrona i pomoc dzieciom może być osiągnięta jedynie poprzez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących na ich rzecz. Prowadzenie działań interdyscyplinarnych mających na celu profilaktykę i systematyczne podnoszenie standardu świadczonych usług w ramach systemu pieczy zastępczej, będzie miało wpływ na dalsze budowanie systemu pieczy zastępczej na terenie Tarnowa. Ma on za zadanie nie tylko zapewnić tarnowskim dzieciom opiekę i wychowanie w rodzinnych formach pieczy zastępczej, ale również pozwoli wypracować oraz wdrażać standardy sprawowania rodzinnej pieczy zastępczej, a tym samym w dalszym ciągu dążyć do jej profesjonalizacji.

Gmina Miasta Tarnowa zapewnia lokale, a także zaspokaja potrzeby mieszkaniowe gospodarstw o niskich dochodach wykorzystując posiadany zasób mieszkaniowy. Lokale mieszkalne pozyskiwane są głównie w wyniku naturalnego ruchu ludności i przeznaczane są na wynajem, jako lokale na czas nieoznaczony oraz lokale na okres jednego roku z możliwością

przedłużenia na okres następny. Podejmowane są również działania w obrębie posiadanego zasobu mieszkaniowego w pozyskiwaniu lokali poprzez proponowanie najemcom, posiadającym odpowiednie dochody, lokali mieszkalnych o wyższym standardzie. Warunkiem jest wówczas oddanie do dyspozycji Gminy lokali dotychczas zajmowanych. W wyniku podejmowanych działań z roku na rok rośnie udział liczby lokali w istniejącym zasobie komunalnym. Jednak liczba pozyskiwanych lokali nie zaspokaja zapotrzebowania na realizowanie nałożonego ustawą obowiązku zapewnienia lokali.

Miasto podejmuje szereg działań, których celem jest stworzenie osobom niepełnosprawnym warunków do rozwoju i aktywnego udziału w życiu społecznym miasta. Działaniami tym sprzyja rozwijająca się infrastruktura służąca osobom niepełnosprawnym, istniejący system wsparcia społecznego oraz duże zaangażowanie władz miasta, jednostek miejskich oraz organizacji pozarządowych. Funkcjonujące na terenie Tarnowa trzy warsztaty terapii zajęciowej w pełni zaspokajają potrzeby niepełnosprawnych mieszkańców miasta. Dla osób niepełnosprawnych przygotowanych przez Warsztat Terapii Zajęciowej do zatrudnienia, możliwość dalszej wszechstronnej rehabilitacji społecznej i zawodowej, daje zatrudnienie w Centrum Rehabilitacji Społecznej i Zawodowej - Zakładzie Aktywności Zawodowej „Słoneczne Wzgórze”.

Osoby bezdomne, a szczególnie te, które nie korzystają ze wsparcia instytucjonalnego, często przebywają w warunkach niemieszkalnych, coraz głębiej popadają w uzależnienia, co prowadzi do utraty zdrowia a często również życia. Sięgają po alkohole niekonsumpcyjne, często nie mają dostępu do artykułów żywnościowych, pozostają w złej kondycji zdrowotnej. W celu przeciwdziałania omawianemu zjawisku niezbędne będą dalsze działania wspomagające niwelowanie skutków bezdomności, a przede wszystkim działania wspierające wychodzenie z bezdomności.

Zjawiskiem niezwykle istotnym w omawianym obszarze jest bezrobocie. Powiatowy Urząd Pracy w Tarnowie, poza finansowaniem poszczególnych form aktywizacji wspiera także aktywność zawodową zarejestrowanych klientów, z wykorzystaniem przewidzianych przepisami prawa usług rynku pracy. Działania te służą uzyskaniu zatrudnienia oraz pobudzaniu aktywności w poszukiwaniu zatrudnienia wśród osób bezrobotnych i poszukujących pracy, a ich realizacja przyczynia się w sposób znaczący do poprawy sytuacji zawodowej osób pozostających bez zatrudnienia na lokalnym rynku pracy. Skuteczne przeciwdziałanie bezrobociu będzie możliwe m.in w wyniku wykorzystania wspomnianych szans.

Duże znaczenie dla rozwoju sektora i kształtowania polityki społecznej w mieście będzie miała zmiana instytucjonalna, w wyniku której z dniem 1 stycznia 2022 r. utworzone zostanie Centrum Usług Społecznych. Podstawową ideą budowy struktury organizacyjnej Centrum będzie skonstruowanie go wokół dwóch zasadniczych obszarów - zagadnień. Pierwszy z nich dotyczy organizowania usług pomocy społecznej, adresowanej do najbardziej potrzebujących mieszkańców. Drugi pion obejmie organizację usług społecznych z zakresu m.in. polityki prorodzinnej i wspierania rodziny, promocji i ochrony zdrowia, wsparcia osób o niepełnej sprawności. Centrum będzie miejscem, w którym każdy mieszkaniec Tarnowa, bez względu na dochód i sytuację społeczną otrzyma wsparcie w sposób zindywidualizowany. Realizacja usług odbywać się będzie przy ścisłej współpracy lokalnych usługodawców: organów administracji publicznej, przedsiębiorców, podmiotów leczniczych, organizacji pozarządowych, podmiotów

ekonomii społecznej. Dokonanie tak głębokich zmian organizacyjnych umożliwiła ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, inicjująca zmianę systemową w obrębie polityki społecznej.

6.2 Obszar edukacji

Mocne strony
<ol style="list-style-type: none">1. Wieloletnie systemowe działania miasta w zakresie wychowania i profilaktyki zagrożeń.2. Różnorodna oferta edukacyjna na każdym szczeblu kształcenia.3. Rozwijanie wśród dzieci i młodzieży zainteresowań i uzdolnień.4. Zapewnianie uczniom dostępu do różnorodnych form i szerokiej oferty zajęć.5. Organizacja wolnego czasu dzieciom i młodzieży zgodnie z ich zainteresowaniami.6. Współpraca z licznymi instytucjami kulturalnymi, oświatowymi i sportowymi.7. Rozwijanie form pomocy psychologicznej adekwatnych do potrzeb zgłaszających się osób.8. Zatrudnianie wykwalifikowanej i kompetentnej kadry nauczycieli, pedagogów i specjalistów wspierających beneficjentów edukacji.

Słabe strony
<ol style="list-style-type: none">1. Wielopropblematowość w rodzinach, pojawianie się nowych, dotąd niezidentyfikowanych problemów.2. Zmniejszanie zainteresowania części rodziców problemami wychowawczymi i edukacyjnymi dzieci.3. Baza lokalowa placówek oświatowych wymagająca gruntownych remontów, a co za tym idzie dużych nakładów finansowych.4. Konieczność doposażenia niektórych pracowni placówek w pomoce dydaktyczne, okresowy brak środków na bieżące potrzeby pracowni.5. Mała aktywność rodziców w dążeniu do zmiany swojej sytuacji życiowej oraz wywiązywania się z ustawowych zadań rodzicielskich wobec swoich dzieci.6. Wzrastająca liczba rodzin wymagających wsparcia z grupy szczególnego ryzyka oraz dzieci wymagających pomocy psychologiczno - pedagogicznej.7. Niewystarczająca liczba zatrudnionych psychologów w szkołach na etatach.

Szanse
<ol style="list-style-type: none">1. Otwartość na stosowanie wielopłaszczyznowych form wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.2. Edukacja rodziców i nauczycieli dotycząca reagowania na nowe wyzwania społeczne, doskonalenia metod i form pracy z dzieckiem.3. Wdrażanie nowych instrumentów i dobrych praktyk na rzecz aktywizacji (np. przedsiębiorczość młodzieży).4. Istnienie i dalszy rozwój aktywności organizacji pozarządowych działających w obszarze nauki, edukacji, oświaty i wychowania, w tym upowszechnianie zasad dobrego wychowania i wrażliwości społecznej (wolontariat).

5. Zdobyć zewnętrznych środków finansowych na wykonanie niezbędnych remontów placówek oświatowych, jak również doposażenie pracowni.
6. Wprowadzanie nowych form zajęć, podążanie za potrzebami dzieci i młodzieży oraz panującymi trendami w zakresie form spędzania wolnego czasu.
7. Wdrażanie nowych programów i projektów wpływających na podniesienie, jakości pracy z dziećmi i młodzieżą.
8. Dostępność różnorodnych form doskonalenia zawodowego dla kadry nauczycielskiej.
9. Zwiększająca się świadomość rodzicielska oraz większe otwarcie rodziców na coraz liczniejsze formy pomocy.
10. Wdrażanie nowych działań i dobrych praktyk na rzecz edukacji, opieki i wychowania.

Zagrożenia

1. Zrzucanie odpowiedzialności przez rodziców za wychowanie i edukację swoich dzieci na pracowników szkół i instytucji.
2. Zachwianie systemu wartości i wzrost zaburzeń zachowania u młodzieży.
3. Brak dostatecznej współpracy rodziców i nauczycieli w rozwiązywaniu problemów.
4. Reklama agresji i przemocy poprzez środki masowego przekazu (cyberprzemoc).
5. Wzrastające obciążenia czasowe i zadaniowe dzieci w szkołach, a rodziców aktywnością zarobkową.
6. Narastanie zjawiska uzależniania się od gier komputerowych i Internetu.
7. Wzrost liczby uczniów z problemami ze zdrowiem psychicznym.
8. Wzrost liczby rodzin wieloproblemowych oraz w sytuacjach kryzysowych.
9. Wzrost liczby uczniów pozostawionych przez rodziców bez właściwej opieki.
10. Negatywny wpływ pandemii, w tym zdalnego nauczania na zdrowie psychiczne dzieci i młodzieży.

Kontynuowanie systemowych działań miasta Tarnowa w zakresie wychowania i profilaktyki zagrożeń dzieci i młodzieży, prowadzenie działań wspomagających ich rozwój, zapewnienie opieki, a także wspierających rodziny przyczyni się do skutecznego rozwiązywania diagnozowanych problemów społecznych. Istotnym warunkiem jest tu ciągłe dbanie o atrakcyjność oferty edukacyjnej i jej dostępność. Odpowiednio wykorzystane mocne strony i szanse, wykazujące silne pozytywne wzajemne oddziaływanie, mogą wpłynąć na dalszy rozwój tarnowskiego systemu edukacyjnego na rzecz młodego pokolenia i wsparcia rodziców oraz nauczycieli w roli wychowawczo - opiekuńczej. Natomiast zagrożenia zwłaszcza kryzys rodziny, przerzucanie odpowiedzialności za wychowanie z rodziny na instytucje oraz nieadekwatny język komunikacji z młodym pokoleniem wpływają na skuteczność działań wspierających beneficjentów. Pogłębiają już istniejące zjawiska negatywne ograniczając możliwość wsparcia i wyrównywania szans edukacyjnych. Rozpoznane słabe strony pogłębią negatywne oddziaływanie zagrożeń.

Utrzymanie wysokich standardów funkcjonowania placówek oświatowych i koordynacja współpracy podmiotów z obszaru edukacji w mieście przyczyni się do podniesienia poziomu rozwiązywania problemów edukacyjnych i wychowawczych oraz skutecznego im zapobiegania.

Specjalistyczne działania pomocowe realizowane przez Poradnię Psychologiczno - Pedagogiczną w Tarnowie, kierowane do bardziej otwartych oraz świadomych rodziców i wychowawców będą efektywne, a podjęta profilaktyka skuteczniejsza. Wzbogacenie form komunikacji z rodzicami i opiekunami o nowe techniki informacyjne stworzyłoby szansę korzystania ze specjalistycznego wsparcia również rodzicom o utrudnionym bezpośrednim dostępie do Poradni.

W Specjalistycznej Poradni Profilaktyczno - Terapeutycznej w Tarnowie, udzielana jest pomoc psychologiczna w formie terapii indywidualnej, socjoterapii, terapii rodzinnej, psychoedukacji dzieciom, młodzieży, ich rodzicom i nauczycielom. W trosce, o jakość świadczonych usług wypracowywane są ich standardy; prowadzone superwizje pracy terapeutycznej przez wykwalifikowanego, certyfikowanego superwizora, a pracownicy systematycznie podnoszą swe kwalifikacje w celu dostosowywania form pracy do potrzeb klientów. Poradnia, jako koordynator działań systemowych współpracuje z instytucjami miejskimi w zakresie wychowania i profilaktyki. Współpraca owocuje wspólnymi inicjatywami i dostosowaniem form pomocy do potrzeb beneficjentów przez podmioty udzielające wsparcia. Klienci mają potrzeby i kierują oczekiwania natychmiastowego udzielenia im pomocy i wsparcia, dotyczy to osób indywidualnych, jak podmiotów instytucjonalnych np. placówek, co nie jest zwykle możliwe, ze względu na brak wolnego terminu specjalisty. Wymaga to często przeorganizowywania pracy, elastyczności ze strony pracowników.

Prowadzenie działań interdyscyplinarnych zapobiegających i niwelujących dysfunkcje uczniów i ich rodzin oraz systematyczne podnoszenie standardu świadczonych usług edukacyjnych, opiekuńczo - wychowawczych oraz pomocy psychologiczno - pedagogicznej w ramach systemu edukacji, przyczynią się do skutecznego rozwiązywania zdiagnozowanych problemów społecznych wśród uczniów i ich rodzin. Odpowiednio wykorzystane mocne strony i szanse, wykazujące silne pozytywne wzajemne oddziaływanie, mogą stać się impulsem do dalszego rozwoju tarnowskiego systemu edukacji i wsparcia społecznego. Istnieje możliwość, że zidentyfikowane słabe strony mogą wzmocnić negatywną siłę oddziaływania zagrożeń i przyczynić się do dalszej demoralizacji i zagrożenia wykluczeniem społecznym uczniów i ich rodzin, pogłębiając problemy społeczne w Tarnowie.

6.3 Obszar ochrony zdrowia

Mocne strony
1. Dobrze rozwinięta współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi w sferze zadań publicznych w zakresie ochrony i promocji zdrowia oraz działalności na rzecz osób niepełnosprawnych.
2. Dobrze rozwinięta sieć placówek podstawowej opieki zdrowotnej na terenie Tarnowa.
3. Duży, wielospecjalistyczny potencjał w dziedzinie ochrony zdrowia.
4. Realizacja przez podmioty lecznicze dużych inwestycji rozwojowych, skutkujących poprawą warunków udzielania świadczeń zdrowotnych.
5. Doświadczenie samorządu w realizacji programów polityki zdrowotnej skierowanych do mieszkańców miasta, obejmujących edukację zdrowotną dostosowaną do potrzeb różnych grup społecznych, promocję zdrowia i profilaktykę chorób.

6. Wykwalifikowana kadra medyczna.
7. Kształcenie na miejscu, w oparciu o własne zasoby edukacyjne kadr w zakresie pielęgniarstwa, fizjoterapii i położnictwa.

Słabe strony

1. Brak realnego wpływu samorządu terytorialnego na wysokość finansowania przez Narodowy Fundusz Zdrowia systemu ochrony zdrowia.
2. Rosnące koszty diagnozowania i leczenia pacjentów, ze względu na duży udział w populacji osób starszych.
3. Odbiegające od oczekiwań zainteresowanie mieszkańców udziałem w niektórych programach polityki zdrowotnej umożliwiającym wczesne wykrywanie chorób.
4. Wystąpienie tzw. „długu zdrowotnego”, jako zjawiska spowodowanego epidemią choroby COVID-19.
5. Wzrastająca liczba osób wymagających wsparcia w zakresie rehabilitacji leczniczej.
6. Trudności ze znalezieniem podmiotów leczniczych deklarujących realizację programów polityki zdrowotnej.
7. Duża liczba osób leczonych z powodu chorób przewlekłych wymagających opieki czynnej.
8. Niewystarczająca w stosunku do potrzeb dostępność do świadczeń zdrowotnych, szczególnie w zakresie ambulatoryjnej opieki specjalistycznej, rehabilitacji leczniczej oraz psychiatrii dla dzieci i młodzieży.

Szanse

1. Zmiana postaw społecznych w stosunku do osób niepełnosprawnych, chorych i starszych.
2. Posiadanie zasobów lokalowych i kadrowych umożliwiających poszerzenie zakresu świadczonych usług.
3. Zwiększenie aktywności organizacji pozarządowych działających w sferze zadań publicznych w zakresie ochrony i promocji zdrowia oraz działalności na rzecz osób niepełnosprawnych.
4. Upowszechnianie wiedzy o dostępnych formach wsparcia w tym o możliwości korzystania z bezpłatnych świadczeń zdrowotnych, w lokalnych mediach.
5. Pozyskiwanie zewnętrznych środków finansowych na realizację działań rozwojowych oraz programów polityki zdrowotnej.
6. Organizowanie nowych form wsparcia dla osób terminalnie chorych i ich rodzin.
7. Nowe rozwiązania systemowe zwiększające dostęp do bezpłatnych świadczeń zdrowotnych.
8. Poszerzenie oferty kształcenia w zawodach medycznych o kierunek lekarski.
9. Rozszerzenie oferty lecznictwa zamkniętego o usługi w zakresie geriatricznej i reumatologii.

Zagrożenia

1. Niekorzystna struktura wiekowa kadry medycznej, w szczególności lekarzy i pielęgniarek.
2. Narażenie na wypalenie zawodowe kadry.

3. Rosnące zapotrzebowanie na usługi medyczne dla pacjentów w wieku senioralnym, spowodowana wzrastającym udziałem tej grupy wiekowej w populacji miasta.
4. Niewystarczający poziom finansowania przez Narodowy Fundusz Zdrowia gwarantowanych świadczeń zdrowotnych w stosunku do występujących potrzeb, ograniczający mieszkańcom dostęp do niektórych bezpłatnych specjalistycznych świadczeń. Sytuacja ta może wpływać na pogorszenie stanu zdrowia mieszkańców.
5. Negatywny odbiór społeczny i nieufność w stosunku do szczepień ochronnych zarówno dzieci jak i dorosłych.
6. Zbyt mała liczba lekarzy specjalizujących się w leczeniu chorób wieku starszego w stosunku do potrzeb starzejącego się społeczeństwa np. w dziedzinie geriatrii.
7. Zbyt małe zaangażowanie mieszkańców w dążeniu do zmiany stylu życia i nawyków żywieniowych.
8. Poważne deficyty zdrowotne spowodowane pandemią COVID-19.

Tarnowska ochrona zdrowia dysponuje dużym potencjałem lokalowym i sprzętowym oraz kadrą medyczną o wysokich kwalifikacjach, co sprawia, że Tarnów stanowi drugi pod względem wielkości ośrodek usług medycznych w województwie małopolskim. Pomimo dobrze rozwiniętego wolumenu świadczeń zdrowotnych, występują braki w zakresie niektórych rodzajów świadczeń, w szczególności adresowanych do osób starszych. Zbyt mała w stosunku do potrzeb jest oferta Zakładów Opiekuńczo - Lecznicych. Poszerzenia wymaga oferta usług z zakresu psychiatrii dla dzieci i młodzieży. Ponadlokalny zasięg działania tarnowskich podmiotów leczniczych powoduje duży napływ pacjentów spoza Tarnowa, co skutkuje m.in. problemami z dostępnością do świadczeń, w tym w zakresie ambulatoryjnej opieki specjalistycznej i rehabilitacji leczniczej. Zachodzące procesy demograficzne, powodujące wzrost udziału w społeczności lokalnej osób starszych, wymagają dostosowania zakresu i rodzaju świadczeń zdrowotnych do potrzeb tej rosnącej liczebnie grupy wiekowej.

Uzupełnieniem działań finansowanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia jest realizacja programów polityki zdrowotnej. Realizowane programy oraz zadania z zakresu zdrowia publicznego obejmują edukację zdrowotną dostosowaną do potrzeb określonych grup społecznych, promocję zdrowia, i profilaktykę chorób. Działania te przyczyniają się m.in. do ograniczania nierówności w zdrowiu wynikających z uwarunkowań społeczno - ekonomicznych i niewystarczającej dostępności do niektórych świadczeń, a także do podniesienia wiedzy na temat poprawnych zachowań zdrowotnych i ponoszenia odpowiedzialności za przyjmowany styl życia.

Należy dostosować zakres usług medycznych do zmieniającej się struktury demograficznej oraz potrzeb zdrowotnych i wykorzystywać potencjały poszczególnych podmiotów medycznych zarówno rzeczowo - kadrowe jak i finansowe.

6.4 Obszar polityki senioralnej

Mocne strony
<ol style="list-style-type: none">1. Zróżnicowana i rozwinięta oferta skierowana do osób starszych.2. Prężnie działające organizacje w obszarze polityki senioralnej.3. Aktywnie działająca Tarnowska Rada Seniorów.4. Rozbudowa infrastruktury przyjaznej seniorom.5. Rozwój idei miejsc i usług przyjaznych seniorom w przestrzeni publicznej.6. Tarnowska Karta Seniora.

Słabe strony
<ol style="list-style-type: none">1. Samotność i izolacja społeczna wielu osób starszych, szczególnie gospodarstw jednoosobowych.2. Niechęć części osób starszych do angażowania się w życie społeczne.3. Przy kierowaniu jedynie oferty do osób starszych istnieje zagrożenie, że inne grupy społeczne nie zostaną dostrzeżone.4. Słabo rozwinięty wolontariat.

Szanse
<ol style="list-style-type: none">1. Możliwość pozyskania środków zewnętrznych na działania prosenioralne.2. Budowanie otwartego społeczeństwa senioralnego bazującego na wkładzie osobowym swoich członków.3. Dostosowanie się lokalnych przedsiębiorców do potrzeb świadczenia usług na rzecz osób starszych.4. Zwiększający się poziom świadomości społecznej na temat starzenia się i zdrowego trybu życia.5. Tworzenie pozytywnego wizerunku seniora.

Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none">1. Niekorzystne trendy demograficzne w tym szczególnie szybkie starzenie się ludności miasta.2. Niska świadomość społeczna dotycząca starości, stereotypy dotyczące osób w podeszłym wieku.3. Przy działaniu jednokierunkowym - stworzenie miejsca skupionego głównie na seniorach.4. Znaczna część seniorów pozostaje w środowisku domowym i nie jest aktywna społecznie.5. Zmieniający się model rodziny – osłabianie więzi międzypokoleniowych.

Obszar polityki senioralnej w ciągu ostatnich lat zyskał na znaczeniu z uwagi na obecne w Tarnowie zjawisko starzenia się społeczeństwa.

Znacząco wzrosła kwota dotacji przeznaczona przez Gminę Miasta Tarnowa na działania prosenioralne, co przełożyło się zarówno na liczbę beneficjentów, jak i na ilość oraz różnorodność realizowanych zadań. Zadania te obejmują swoim zakresem zarówno zapewnianie starszym mieszkańcom Tarnowa wsparcia w obszarze zdrowia, zagospodarowania

czasu polegającego na aktywności ruchowej oraz intelektualnej, ale także polegających na ich aktywizacji społecznej. Zadania te realizowane są przez działające w Tarnowie organizacje pozarządowe, posiadające odpowiednie zasoby, doświadczenie oraz kwalifikacje do pracy z seniorami.

Ponieważ wśród głównych problemów osób starszych zamieszkałych w Tarnowie wymieniane są problemy natury zdrowotnej, szczególnie podczas trwającej pandemii COVID-19, koniecznością jest organizowanie zajęć o charakterze rehabilitacyjnym i terapeutycznym. Ważne są też, co sygnalizują sami seniorzy, ćwiczenia utrzymujące dobrą kondycję umysłową oraz pamięć.

6.5 Obszar sportu i rekreacji

Mocne strony
<ol style="list-style-type: none"> 1. Funkcjonowanie miejskich programów w zakresie sportowych zajęć i imprez dla dzieci i młodzieży. 2. Ścisła współpraca klubów i szkół w zakresie realizacji programów sportowych i rekreacyjnych, w tym wzajemnego udostępniania obiektów dla rozwoju sportu dzieci i młodzieży. 3. Duża liczba obiektów sportowych i rekreacyjnych, modernizacja istniejących, korzystanie z funduszy zewnętrznych. 4. Sukcesy tarnowskich sportowców. 5. Dobra dostępność komunikacyjna oraz wysoka atrakcyjność turystyczna Tarnowa. 6. Działalność Tarnowskiego Centrum Informacji - jednego z najlepszych centrów informacji turystycznej w kraju. 7. Rosnąca liczba obiektów noclegowych i gastronomicznych. 8. Odrestaurowana Starówka. 9. Bogata oferta kulturalna. 10. Zmodernizowane obiekty kultury (Teatr, Biuro Wystaw Artystycznych, kina, Sala koncertowa Zespołu Szkół Medycznych, Jaskółka, MCA, muzea, Park Doświadczeń). 11. Rozwijające się winnice w regionie tarnowskim i w samym mieście; projekt EnoTarnowskie dostrzeżony przez Polską Organizację Turystyczną w 2019 r. 12. Dostrzeżenie walorów turystycznych Tarnowa na arenie ogólnopolskiej i światowej, m.in. „Top 10 Best Value places to travel to in 2018” (prestżowy przewodnik turystyczny Lonely Planet) czy też zaliczenie przez CNN Travel, Tarnowa, jako jedyne miasta z Polski, do 15 najładniejszych mniejszych miast w Europie - „Europe’s most beautiful towns”.

Słabe strony
<ol style="list-style-type: none"> 1. Niewystarczające środki na realizację programów w zakresie sportowych zajęć i imprez dla dzieci i młodzieży. 2. Zły stan techniczny większości obiektów sportowych i rekreacyjnych. 3. Brak dostatecznych środków budżetowych na realizację wszystkich potrzeb w zakresie remontów i modernizacji infrastruktury.

4. Zły stan techniczny niektórych zabytków, kwestie własnościowe.
5. Brak funduszy na spektakularne i długofalowe działania promocyjne.
6. Brak sztandarowego produktu turystycznego, który byłby jednoznacznie kojarzony z Tarnowem.
7. Słaba rozpoznawalność Tarnowa.
8. Brak współpracy pomiędzy lokalnymi podmiotami branży turystycznej.
9. Mała liczba tanich miejsc noclegowych.
10. Brak hoteli sieciowych oraz obiektu typu SPA.

Szanse

1. Duże zaangażowanie kadry instruktorsko - trenerskiej oraz władz organizacji sportowych.
2. Szeroka oferta zajęć sportowych skierowana do mieszkańców.
3. Możliwość korzystania z funduszy zewnętrznych, w szczególności Ministerstwa Sportu i Turystyki, w zakresie turystycznych i sportowych programów i inwestycji.
4. Rosnące inwestycje w infrastrukturę turystyczną i okołoturystyczną samorządów, firm i instytucji.
5. Rosnąca aktywność osób i stowarzyszeń działających w obszarach turystyki i okołoturystycznych.
6. Działalność Tarnowskiej Organizacji Turystycznej.
7. Obserwowane w ostatnich latach zwiększone zainteresowanie wypoczynkiem w kraju.
8. Dobra dostępność komunikacyjna.

Zagrożenia

1. Problemy z administrowaniem i zarządzaniem w poszczególnych organizacjach sportowych.
2. Niestabilność finansowa organizacji sportowych i brak dostatecznej ich aktywności w pozyskiwaniu środków zewnętrznych.
3. Niska jakość inwestycji, niekonkurencyjne i mało atrakcyjne oferty i produkty.
4. Powielanie oferty skierowanej do tej samej grupy odbiorców, niska jakość projektów, brak kadry profesjonalistów (np. przewodników turystycznych).
5. Mała oferta pozwalająca zatrzymać turystę w mieście na dłużej.
6. Relatywnie niewielka odległość od Krakowa i Rzeszowa pozwalająca na pominięcie miejscowości pośrednich.

W materii rozwoju uczestnictwa w sporcie, osiągnięciu celu sprzyja funkcjonowanie sprawdzonych schematów miejskich programów feryjnego i wakacyjnego wypoczynku, zaangażowanie i doświadczenie kadry trenerskiej, instruktorskiej, nauczycielskiej, a także funkcjonowanie wielu organizacji pozarządowych, co powoduje m.in. konkurencję wśród nich i podnoszenie jakości świadczonych usług. Zagrożeniem jest wciąż zły stan techniczny wielu obiektów sportowych pomimo znacznej liczby inwestycji w tym zakresie. Zagrożeniem są również problemy z administrowaniem w poszczególnych organizacjach sportowych w wielu przypadkach trener lub instruktor prowadzi również sprawy administracyjne klubu, następuje częsta zmiana osób prowadzących sprawy administracji i finansowe podmiotów. Zmniejszeniem zagrożenia będzie prowadzenie w dalszym ciągu intensywnej polityki

inwestycyjnej w zakresie obiektów sportowych, a także zapewnienie środków finansowych dla organizacji pozarządowych z przeznaczeniem na poprawienie jakości zarządzania podmiotami.

Tarnów posiada wiele naturalnych zalet decydujących o jego atrakcyjności turystycznej. Można tu wskazać położenie geograficzne, dobrą komunikację z sąsiednimi województwami, czy mnogość i unikatowość zabytków. Umiejętne ich wykorzystanie może przynieść miastu wiele korzyści. Z drugiej jednak strony Tarnów nie posiada własnej identyfikowalnej marki. Jest mało rozpoznawalny zarówno, jako miejsce turystyczne, jak i miejscowość. Problemem jest również zatrzymanie turysty w mieście na kilkudniowy pobyt. Brak jest konstruktywnej współpracy podmiotów branży turystycznej.

6.6 Obszar kultury

Mocne strony
1. Różnorodność oferty kulturalnej oferowanej przez instytucje kultury działające na terenie Tarnowa.
2. Szeroka dostępność oferty kulturalnej dla mieszkańców miasta.
3. Duża aktywność sektora pozarządowego w sferze kreowania działań kulturalnych.
4. Bogate doświadczenie i wykwalifikowana kadra Instytucji Kultury.
5. Rozpoznawalne wydarzenia (np. Festiwal Talia, Tarnowska Nagroda Filmowa, Festiwal ArtFest).
6. Szeroka dostępność do alternatywnych form spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży.
7. Wieloletnia tradycja gwarantująca nieprzerwanie wysoki poziom oferty kulturalnej.
8. Obudowanie prezentacji filmów szeregiem imprez z różnych dziedzin sztuki zapewniając bardzo bogaty i szeroki program.
9. Wielorakość propozycji odnosząca się do różnych grup wiekowych.

Słabe strony
1. Brak zainteresowania ofertą kulturalną części mieszkańców Tarnowa.
2. Ograniczone środki finansowe w budżecie gminy przeznaczone na działalność kulturalną.
3. Ograniczenia kadrowe w stosunku do zakresu realizowanych zadań.
4. Zbyt małe możliwości pozyskiwania sponsorów w lokalnym otoczeniu.

Szanse
1. Rozwój infrastruktury kultury i zwiększenie efektywności działania instytucji kultury.
2. Rozwój instrumentów promocyjnych w zakresie konsumpcji kulturalnej.
3. Rozwój systemu wsparcia dla sektora kreatywnego oraz wspieranie przedsiębiorczości w kulturze.
4. Rozwój kształcenia artystycznego i systemu wspierania talentów.
5. Zwiększona aktywność Rad Osiedli w działaniach z zakresu kultury.
6. Dalszy rozwój aktywności organizacji sektora pozarządowego w sferze kreowania działań kulturalnych.

7. Edukacja kulturalna prowadzona wśród dzieci i młodzieży Tarnowa przez instytucje kultury.
8. Aktywizowanie rodzin przez ciekawą ofertę wystaw i wydarzeń towarzyszących oraz program edukacyjny.
9. Wizyty w Tarnowie klas ze szkół z jego okolic, które są częścią wycieczek szkolnych.
10. Poszukiwanie nowych obszarów aktywności i uatrakcyjnianie oferty kulturalnej.
11. Upowszechnianie informacji o działalności instytucji kultury w środkach masowego przekazu i na portalach społecznościowych.
12. Promocja Tarnowa na arenie ogólnopolskiej.

Zagrożenia

1. Starzenie się społeczeństwa i związana z tym konieczność zmiany polityki kulturalnej.
2. Bliskość dużych ośrodków kulturalnych i edukacyjnych (Kraków, Rzeszów) posiadających bogatą ofertę kulturalno - oświatową.
3. Bierna postawa, niechęć do aktywności i brak zaangażowania mieszkańców w działalność kulturalną.
4. Ograniczenia budżetowe i kadrowe jednostek kulturalnych.
5. Niekorzystne zmiany w polityce kulturalnej państwa przesuwające zagadnienia książki i czytelnictwa na dalszy plan.
6. Cyfrowe wykluczenie niektórych grup mieszkańców ograniczające ich partycypację w zasobie informacji o wydarzeniach kulturalnych.
7. Ubożenie potencjalnych konsumentów kultury.
8. Brak możliwości zabezpieczenia zewnętrznych środków finansowych potrzebnych do zorganizowania większych imprez kulturalnych.

Działalność kulturalna w Tarnowie cechuje się różnorodnością oferty kulturalnej przygotowanej przez instytucje kultury działające na terenie miasta i szeroką dostępnością dla różnych grup społecznych. Ponadto widoczna jest duża aktywność organizacji pozarządowych, które inicjują działania kulturalne. Ten widoczny potencjał miasto stara się sukcesywnie rozwijać i wspierać. Niezwykle istotną szansą jest działalność edukacyjna prowadzona wśród dzieci i młodzieży, co w przyszłości będzie owocować wychowaniem świadomych odbiorców kultury. Absorpcja środków zewnętrznych (m. in. z budżetu Unii Europejskiej i Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego) stwarza szansę na rozwój i udoskonalenie istniejącej już infrastruktury kulturalnej, jak i powstanie nowych obiektów.

W ostatnim czasie rola kultury skoncentrowana została na zespojeniu życia społecznego, w tym zintegrowaniu działań społeczności twórczych i instytucji kultury. Sytuacja zmusiła artystów i organizatorów do zmiany dotychczasowego sposobu działania. Głównym celem było zachowanie kontaktu z publicznością i środowiskiem artystycznym, a także wywiązanie się z roli kultury w sytuacjach kryzysowych - wsparcia i integracji społecznej.

Starzenie się społeczeństwa i związana z tym konieczność zmiany polityki kulturalnej oraz bliskość dużych ośrodków (Kraków, Rzeszów) posiadających bogatą ofertę kulturalno - oświatową, skutkująca migracją potencjalnych beneficjentów, może powodować nadmierną konieczność dywersyfikacji prowadzonych działań i realizacji projektów kulturalnych bez możliwości kumulacji środków na projekty skierowane stricte do tarnowskich rodzin.

Niezbędnym kierunkiem jest dalsza rozbudowa oferty kulturalnej oraz dostępu do tarnowskich instytucji kultury w celu docierania do konkretnych grup odbiorców, takich jak seniorzy, dzieci i całe rodziny. Celowe jest, zatem prowadzenie działań kulturalnych o charakterze interdyscyplinarnym oraz współpraca z różnymi środowiskami i podmiotami. Odpowiednio wykorzystane mocne strony i szanse mogą stać się impulsem do dalszego rozwoju tarnowskiej kultury. Z kolei wsparcia wymaga bezpośrednia współpraca instytucji z ośrodkami pomocy społecznej w celu dotarcia do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

6.7 Obszar bezpieczeństwa publicznego, przeciwdziałania przemocy oraz zjawiskom patologii społecznej

Mocne strony
<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozbudowany system monitoringu wizyjnego w jednostkach oświatowych. 2. Prowadzenie stałych analiz bezpieczeństwa na terenie miasta i odpowiednie dyslokowanie służb. 3. Rozwinięty system zróżnicowanych form pomocy społecznej i wsparcia. 4. Dobry stan wyposażenia technicznego Policji, Straży Pożarnej i Straży Miejskiej. 5. Sprawnie funkcjonujący system państwowego ratownictwa medycznego. 6. Szeroka i zróżnicowana oferta realizowanych programów profilaktycznych. 7. Systemowo rozwiązany problem opieki nad osobami bezdomnymi i nietrzeźwymi, zabezpieczający występujące potrzeby. 8. Współpraca podmiotów działających na rzecz poprawy bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz przeciwdziałania przemocy patologiom społecznym.

Słabe strony
<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak monitoringu wizyjnego na terenie dużych osiedli mieszkaniowych. 2. Niewystarczające rozmieszczenie sił Policji - brak komisariatu we wschodniej części miasta. 3. Ograniczone możliwości prawne walki z dopalaczami. 4. Niski stopień angażowania się mieszkańców w działania profilaktyczne.

Szanse
<ol style="list-style-type: none"> 1. Wdrażanie nowych programów profilaktycznych, mających ograniczyć negatywne zjawiska, organizacja kampanii społecznych. 2. Wzrost roli dzielnicowego, jako łatwo dostępnego dla mieszkańców funkcjonariusza Policji, dobrze znającego problemy na powierzonym terenie, potrafiącego skutecznie reagować na zgłaszane interwencje. 3. Wzrost świadomości społeczności lokalnej w zakresie środków prawnych i możliwości przeciwdziałania zagrożeniom. 4. Rozwój współpracy samorządu oraz instytucji i służb działających na rzecz bezpieczeństwa publicznego. 5. Stosowanie nowych form i metod działalności przez Straż Miejską.

6. Doskonalenie procedur współpracy instytucjonalnej w zakresie poprawy bezpieczeństwa.

Zagrożenia

1. Pojawienie się nowych form przestępczości (np. „cyberprzestępczość”).
2. Brak reakcji ze strony społeczeństwa na zjawiska łamania prawa skutkujący zwiększaniem wśród sprawców poczucia bezkarności.
3. Podatność na oszustwa, szczególnie w grupie osób starszych, wiążąca się z niską świadomością możliwości stania się ofiarą przestępstw.
4. Niska motywacja osób uzależnionych do zmiany swoich zachowań.

W mieście prowadzony jest ciągły monitoring zdarzeń i sytuacji mogących stwarzać zagrożenia kryzysowe na terenie Tarnowa, w tym: prowadzenie i organizowanie ochrony przed powodzią, prowadzenie ochrony przed suszą, w zakresie bezpieczeństwa środowiska, sanitarnego, sanitarno - weterynaryjnego, przeciwpożarowego oraz bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Na poziom bezpieczeństwa mieszkańców wpływa ogólny wskaźnik zagrożenia przestępczością oraz zjawiska patologii społecznej, w szczególności takie jak: alkoholizm, narkomania, zjawisko przemocy w rodzinie, przemoc rówieśnicza, przemoc wobec osób starszych ze strony najbliższych. Tarnowska Policja od wielu lat realizuje zadania ukierunkowane na rzecz poprawy bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie Tarnowa. Są to działania o charakterze wykrywczym jak również prewencyjnym i profilaktycznym, pogłębiające wiedzę mieszkańców jak nie stać się ofiarą przestępstwa i skutecznie tworzyć lokalne systemy przeciwdziałania przestępczości. Zasadne jest prowadzenie dalszych działań na szczeblu lokalnym, a w szczególności prowadzenie dalszej współpracy z samorządem, instytucjami i służbami działającymi na rzecz bezpieczeństwa publicznego i edukowanie mieszkańców miasta Tarnowa, jak również szukanie nowych sposobów przeciwdziałania przestępstwom i wykroczeniom.

Część słabych stron i zagrożeń wynika z przyczyn zewnętrznych, na które organy Gminy Miasta Tarnowa mają ograniczony wpływ. Należy zatem minimalizować te czynniki poprzez działania na szczeblu lokalnym, takie jak: rozwijanie współpracy samorządu, instytucji i służb działających na rzecz bezpieczeństwa publicznego, edukowanie mieszkańców Tarnowa czy korzystanie ze środków pomocowych Unii Europejskiej w celu rozwiązań infrastrukturalnych dla poprawy bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej. Należy wzmacniać te czynniki, które stanowią mocne strony analizy.

Realizacja przez Straż Miejską zadań związanych z całodobowym patrolowaniem i monitorowaniem miejskiej przestrzeni publicznej oraz podejmowanie działań profilaktycznych może przyczynić się w dużej mierze do zwiększenia poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców, zwiększenia świadomości w zakresie obowiązujących przepisów prawnych oraz ograniczenia popełniania przestępstw i wykroczeń oraz występowania zjawisk patologii społecznej. Negatywne nastawienie, brak chęci współpracy i zaangażowania społeczności lokalnej mogą natomiast stać się przyczyną pogłębiania występowania nagannych zjawisk społecznych.

6.8 Obszar budowy społeczeństwa obywatelskiego

Mocne strony
<ol style="list-style-type: none">1. Infrastruktura wspierająca organizacje pozarządowe i lokalną aktywność obywatelską.2. Prowadzenie działań skierowanych do NGO zmierzających do zwiększenia ich aktywności.3. Duża liczba NGO zarejestrowanych w Tarnowie.4. Zróżnicowana oferta możliwości realizacji zadań publicznych w ramach współpracy finansowej z Gminą Miasta Tarnowa (otwarte konkursy ofert oraz małe granty).5. Zawieranie przez Gminę Miasta Tarnowa wieloletnich umów na realizację zadań publicznych, co powoduje większą stabilizację NGO realizujących te zadania.

Słabe strony
<ol style="list-style-type: none">1. Niska świadomość obywatelska cechująca się brakiem odpowiedzialności za lokalną społeczność.2. Słaba kondycja finansowa organizacji pozarządowych.3. Niski poziom wiedzy NGO na temat uregulowań prawnych i zasad funkcjonowania trzeciego sektora.4. Niska konkurencyjność pomiędzy NGO w niektórych obszarach działalności pożytku publicznego.5. Niski poziom kapitału społecznego mierzony deklaracjami zaufania społecznego do instytucji państwa i samorządu.

Szanse
<ol style="list-style-type: none">1. Stopniowy wzrost liczby organizacji pozarządowych, aktywnie współpracujących z Gminą Miasta Tarnowa przy realizacji zadań publicznych.2. Korzystne zmiany w ustawodawstwie pozwalające na szerszy udział obywateli i organizacji pozarządowych w życiu społecznym.3. Szansa zasilenia budżetów NGO ze środków zewnętrznych.

Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none">1. Niska aktywność organizacji pozarządowych w stosunku do ilości zarejestrowanych podmiotów, brak chęci współpracy NGO z samorządem.2. Brak ofert składanych na otwarte konkursy ofert.3. Rezygnacje wykonawców zadań publicznych z realizacji zadań zgodnie z zawartą umową.4. Mniejsza liczba ogłoszonych otwartych konkursów ofert ze względu na pandemię COVID-19.

Zauważalnym faktem jest, iż społeczeństwo obywatelskie w Tarnowie stopniowo się rozwija. Wzrasta liczba zarejestrowanych podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego, istnieje infrastruktura wspierająca lokalną aktywność obywatelską. Systematyczne informowanie organizacji za pomocą różnych środków komunikacji o bieżących zmianach w prawie oraz o zasadach współpracy z samorządem może skutkować zwiększeniem świadomości obywateli, poziomem posiadanej przez nich wiedzy, poczuciem

odpowiedzialności za wspólnotę oraz wzrostem zaufania społecznego do administracji, co z kolei zwiększy liczbę ofert składanych w ramach prowadzonej współpracy oraz ograniczy rezygnacje wykonawców zadań z realizacji zapisów zawartych umów. Odpowiednio wykorzystane mocne strony i silnie powiązane z nimi szanse mogą stać się impulsem do umacniania roli trzeciego sektora, a co za tym idzie dalszej budowy tarnowskiego społeczeństwa obywatelskiego.

7. Analiza potrzeb wynikających ze zdiagnozowanych problemów społecznych

Po analizie kluczowych kwestii społecznych i opracowaniu szczegółowych analiz SWOT obszarów, najważniejszych z punktu widzenia rozwiązywania problemów społecznych, zasadnym wydaje się przedstawienie potrzeb w zakresie prowadzenia domów pomocy społecznej, środowiskowych domów samopomocy, domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, mieszkań chronionych oraz innych ośrodków wsparcia dla mieszkańców Tarnowa.

W mieście Tarnowie, podobnie jak całym kraju, proces starzenia się jest procesem powszechnym i nieodwracalnym. Obserwuje się niekorzystne zmiany demograficzne świadczące o starzeniu się społeczeństwa. Niekorzystne perspektywy związane z migracjami - zwłaszcza ludzi młodych, jak również niekorzystne zmiany w obszarze wartości rodzinnych, co skutkuje niejednokrotnie rozpadem rodziny często wielopokoleniowej. Obserwowane zmiany mają również związek ze zmieniającą się strukturą i funkcjami rodziny. Rodziny, coraz częściej nie są w stanie tak jak do tej pory, zapewnić wystarczającej i odpowiedniej do potrzeb opieki seniorom czy przewlekle chorym członkom rodziny, w miejscu zamieszkania.

W następstwie dokonujących się, bowiem zmian społeczno - ekonomicznych i demograficznych, rola rodziny jako głównego źródła opieki ulega zmniejszeniu.

Według prognoz GUS w najbliższych dekadach należy się spodziewać dalszych niekorzystnych zmian w strukturze wiekowej ludności Polski - do 2030 roku liczba osób w wieku powyżej 60 lat zwiększy się do około 10 mln. W obliczu prognozowanych zmian demograficznych kluczową kwestią staje się zabezpieczenie potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych, doświadczających niejednokrotnie chorób cywilizacyjnych.

Stąd też pojawia się potrzeba rozwoju profesjonalnych, instytucjonalnych i półinstytucjonalnych usług opiekuńczych. W tych, bowiem sytuacjach, gdy stan psychofizyczny osób przewlekle chorych, niepełnosprawnych czy seniorów tego wymaga, udzielenie wsparcia w ramach opieki długoterminowej powinno spocząć na profesjonalnych służbach.

Zapewnienie opieki i wsparcia osobom starszym, niepełnosprawnym, przewlekle chorym, dzieciom i młodzieży – w ramach pomocy instytucjonalnej i półinstytucjonalnej, to jedno z ważniejszych zadań lokalnej polityki społecznej.

7.1 Domy Pomocy Społecznej

Osoby wymagające pomocy ze względu na wiek, chorobę czy niepełnosprawność, są szczególną grupą wymagającą wsparcia, a rodzaje pomocy i formy usług uzależnione są od ich sytuacji. Mieszkańcy Tarnowa wymagający całodobowej opieki, którzy nie mogą samodzielnie

funkcjonować w codziennym życiu, są kierowani przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, a od stycznia 2022 r. przez Centrum Usług Społecznych w Tarnowie do domów pomocy społecznej i dziennych ośrodków wsparcia.

Dom pomocy społecznej świadczy usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu, w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb osób w nim przebywających. Organizacja domu pomocy społecznej, zakres i poziom usług świadczonych przez dom uwzględnia w szczególności wolność, intymność, godność i poczucie bezpieczeństwa mieszkańców domu oraz stopień ich fizycznej i psychicznej sprawności.

Na terenie Tarnowa funkcjonują cztery domy pomocy społecznej w tym dwa niepubliczne, które łącznie dysponują 348 miejscami.

Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci, Młodzieży i Dorosłych Niepełnosprawnych Intelktualnie przy ul. Robotniczej 4, wychodząc naprzeciw obserwowanym zmianom demograficznym powodującym wzrost liczby osób starszych - opiekunów osób niesamodzielnych, których stan zdrowia nie pozwala na w pełni adekwatną do stanu zdrowia opiekę nad zależnym członkiem rodziny, systematycznie dostosowuje liczbę miejsc dla osób dorosłych, zmieniając proporcję liczby miejsc przeznaczonych dla mieszkańców w poszczególnych typach. W ramach posiadanych 80 miejsc, obecnie 27 przeznaczono dla osób dorosłych. Pozwoliło to uniknąć sytuacji powodującej konieczność umieszczania mieszkańców miasta w placówkach poza Tarnowem.

Liczba osób korzystających z usług świadczonych przez tarnowskie domy pomocy społecznej w 2020 r. wynosiła 398.

Potrzeby w zakresie pomocy i wsparcia osób wymagających skierowania do Domów funkcjonujących na terenie Tarnowa są zaspakajane w stopniu wystarczającym. Okres oczekiwania na umieszczenie w domu pomocy społecznej dla osób somatycznie chorych oraz osób w podeszłym wieku jest zgodny z ustawą o pomocy społecznej, a liczba miejsc na obecną chwilę spełnia oczekiwania mieszkańców.

Na terenie miasta Tarnowa natomiast brakuje domu pomocy społecznej dla osób przewlekle psychicznie chorych. Brak domu o takim profilu generuje konieczność kierowania mieszkańców Tarnowa do domów w powiecie tarnowskim lub poza nim. W 2019 r. w domach pomocy społecznej dla przewlekle psychicznie chorych przebywało 84 osoby, w 2020 r. 82 osoby. Z diagnozy środowiska przeprowadzonej na podstawie obserwacji pracowników socjalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tarnowie oraz zgłoszeń pracowników Oddziału Psychiatrycznego Szpitala Wojewódzkiego im. Św. Łukasza w Tarnowie wynika, że istnieje coraz większa potrzeba wsparcia dla osób chorych psychicznie. Coraz częściej dotyczy to osób młodych. W ostatnich latach znacząco wzrosła liczba osób z zaburzeniami psychicznymi. Czas oczekiwania na wolne miejsce w Domu Pomocy Społecznej wynosi nawet kilka miesięcy.

Utworzenie domu pomocy społecznej dla osób przewlekle psychicznie chorych na terenie miasta Tarnowa, umożliwiłoby szybką i kompleksową pomoc i wsparcie dla osób z zaburzeniami psychicznymi wymagającymi całodobowej opieki i zwiększyłoby dostępność tej formy pomocy dla mieszkańców Tarnowa. Aktualna sytuacja powoduje, że udzielenie pomocy nawet w pilnych przypadkach, jest trudne do zrealizowania. Stąd zasadnym jest podjęcie kroków w celu utworzenia w Tarnowie domu pomocy społecznym o takim profilu.

Reasumując stwierdzić należy, że istniejące w mieście domy pomocy społecznej, mimo okresowej konieczności oczekiwania w kolejce, zabezpieczają potrzeby osób przewlekle somatycznie chorych, dzieci, młodzieży i dorosłych osób niepełnosprawnych intelektualnie oraz seniorów wymagających wsparcia w formie umieszczenia w placówce całodobowej. Największym problemem jest natomiast zabezpieczenie potrzeb w tym zakresie dla osób psychicznie chorych.

Funkcjonujące na terenie miasta domy pomocy społecznej obecnie zabezpieczają w pełni potrzeby mieszkańców w zakresie swoich profili działania. Biorąc jednak pod uwagę procesy demograficzne związane ze starzeniem się społeczeństwa oraz realizując ideę deinstytucjonalizacji usług pomocy społecznej, może w przyszłości zaistnieć potrzeba rozwoju sieci rodzinnych domów pomocy, które będą stanowić alternatywę dla domów pomocy społecznej. Jest to forma wsparcia dla osób, które wymagają szerokiego zakresu usług opiekuńczych, ale jednocześnie nie wymagają jeszcze umieszczenia w domu pomocy społecznej. Rodzinne domy pomocy są w systemie pomocy społecznej pośrednią formą wsparcia osób starszych i osób niepełnosprawnych, świadczącą zarówno usługi bytowe jak i opiekuńcze na poziomie określonego standardu.

7.2 Środowiskowe Domy Samopomocy

Środowiskowe domy samopomocy, to ośrodki wsparcia, służące budowaniu sieci oparcia społecznego i przygotowujące do życia w społeczeństwie oraz funkcjonowania w środowisku. Są to placówki dziennego pobytu, w których osoby mogą otrzymać częściową opiekę i pomoc w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych oraz posiłek.

Na terenie Tarnowa działają trzy profile środowiskowych domów samopomocy:

- typ A - dla osób przewlekle psychicznie chorych,
- typ B - dla osób upośledzonych umysłowo,
- typ C - dla osób wykazujących inne przewlekle zaburzenia czynności psychicznych.

W 2020 r. z opieki Środowiskowego Domu Samopomocy im. Św. Kingi (typ B) skorzystało 67 osób, a ze wsparcia Środowiskowego Domu Samopomocy „Zielona Przystań” (typ A i C) - 63 uczestników.

Możliwość podwyższenia dotacji z budżetu państwa na uczestników Środowiskowego Domu Samopomocy, z niepełnosprawnościami sprzężonymi lub spektrum autyzmu pozwala zabezpieczyć w pełni potrzeby tej grupy osób niepełnosprawnych. W przyszłości może jednak zaistnieć potrzeba utworzenia środowiskowego domu samopomocy typu D przeznaczonego dla osób ze spektrum autyzmu lub niepełnosprawnościami sprzężonymi.

Wszystkie typy Domów cieszą się dużym zainteresowaniem ze strony mieszkańców miasta. Miejsca w Środowiskowym Domu Samopomocy typ B są z reguły zajęte, do Środowiskowego Domu Samopomocy typ A i C osoby kierowane są na bieżąco.

7.3 Domy dla samotnych matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rodziny i Polityki Społecznej w sprawie domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży – kobieta, która znalazła się w sytuacji kryzysowej może skorzystać z całodobowej, okresowej opieki i usług świadczonych przez taki

dom. Również mężczyzna - ojciec ma prawo skorzystać na takich samych zasadach z usług świadczonych przez domy. W tego typu domach zapewnia się m. in. pomoc o charakterze interwencyjnym, czyli schronienie i wsparcie podczas sytuacji kryzysowej, zmierzające do jej przezwyciężenia. Pomoc oferowana przez dom ma charakter tymczasowy, doraźny i ma na celu umożliwienie powrotu do normalnego życia.

W Tarnowie od 1983 r. funkcjonuje Diecezjalny Dom Samotnej Matki w Tarnowie przy ul. Mościckiego 65. Dom prowadzony jest przez Siostry Urszulanki Serca Jezusa Konającego ze Zgromadzenia założonego przez Św. Urszulę Ledóchowską. Podstawowym zadaniem Domu jest niesienie pomocy kobietom, które spodziewają się dziecka i są w trudnej sytuacji osobistej, rodzinnej lub materialnej oraz kobietom z dzieckiem do 6. miesiąca życia dziecka. Matki z małoletnimi dziećmi i kobiety w ciąży - mieszkanki Tarnowa, wymagające ze względu na swoją sytuację życiową wsparcia interwencyjnego, mogą korzystać z pomocy oferowanej przez ten dom, jak również z pomocy oferowanej przez Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy, mieszczący się przy ul. Szarych Szeregów 1, dysponujący miejscami noclegowymi. Pomoc oferowana przez te ośrodki wsparcia w pełni zabezpiecza incydentalnie diagnozowane w tym zakresie potrzeby wśród mieszkańców miasta.

8. Inne ośrodki wsparcia

8.1 Schronisko dla osób bezdomnych „Dom dla Bezdomnych Mężczyzn Caritas Diecezji Tarnowskiej”, ul. Prostopadła 9A, prowadzone na zlecenie Gminy Miasta Tarnowa przez Caritas Diecezji Tarnowskiej

Zgodnie zawartą umową Caritas prowadzi schronisko dla osób bezdomnych (kobiet i mężczyzn) na 60 miejsc zgodnie ze standardami określonymi rozporządzeniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 kwietnia 2018 r. w sprawie minimalnych standardów noclegowni, schronisk dla osób bezdomnych, schronisk dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi i ogrzewalni. Prawo do skorzystania z usług schroniska dla bezdomnych mają osoby z terenu Gminy Miasta Tarnowa, które otrzymają stosowną decyzję administracyjną o umieszczeniu w ośrodku wsparcia tego typu oraz podpiszą kontrakt socjalny, zgodnie z art.48a ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. W 2020 r. z pomocy Domu dla Bezdomnych skorzystało ogółem 233 osoby.

9. Inne usługi wspierające

9.1 Mieszkanie wspomagane dla osób niepełnosprawnych intelektualnie

Mieszkanie wspomagane dla osób niepełnosprawnych intelektualnie prowadzone było w ramach projektu pn. „Od bierności do Aktywności” w Centrum Rehabilitacji Społecznej i Zawodowej „Słoneczne Wzgórze”, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014 - 2020. Realizacja zadania miała na celu przygotowanie osób uczestniczących w projekcie do prowadzenia samodzielnego życia, a w szczególności wpływała na poprawę sprawności w zakresie samoobsługi, rozwijała kontakty, umożliwiała integrację z lokalnym

społeczeństwem. Mieszkanie nie było prowadzone w oparciu o przepisy ustawy o pomocy społecznej. Mieszkanie prowadzone było do końca 2020 r.

9.2 Subregionalne Centrum Wsparcia Opiekunów Nieformalnych Osób Niesamodzielných „Bezpieczna Przystań”

Jest jednostką organizacyjną Gminy Miasta Tarnowa utworzoną w celu realizacji projektu pn. „Wsparcie opiekunów nieformalnych osób niesamodzielných w subregionie tarnowskim” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014 - 2020. Realizacja projektu obejmuje okres od 1 października 2018 r. do 31 grudnia 2022 r.

Centrum zlokalizowane przy ul. Sanguszków 28A w Tarnowie, zapewnia usługi opieki zastępczej, umożliwiające czasowe przebywanie jednocześnie 15 osób niesamodzielných pod profesjonalną opieką w przypadku braku możliwości sprawowania opieki przez ich opiekunów. Jednostka koordynuje również opiekę środowiskową i wsparcie w domach osób niesamodzielných, które ze względu na przeciwwskazania lekarskie nie mogą zostać przewiezione do ośrodka. W ramach Centrum działa również bezpłatna wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego, wyposażona w kilkaset sztuk różnego rodzaju sprzętu rehabilitacyjno - pielęgnacyjnego oraz „opaski życia” z przyciskiem alarmowym. Wśród korzystających z usług stacjonarných Centrum znaczną grupę stanowią osoby z różnymi postaciami otępień oraz chorobą Alzheimera. Opiekunowie nieformalni mogą natomiast skorzystać ze wsparcia w postaci warsztatów grupowych z zakresu opieki nad osobami niesamodzielnymi, grup wsparcia integrujących opiekunów, opieki coacha, dostępu do portalu internetowego oraz do całodobowej infolinii, gdzie można uzyskać informacje na temat właściwej opieki nad osobami niesamodzielnymi, a także możliwości i dostępności różnego rodzaju wsparcia. Pomieszczenia „Bezpiecznej Przystani” są wolne od barier architektonicznych i dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych i starszych.

10. Podsumowanie

Przeprowadzona analiza problemów, z jakimi borykają się mieszkańcy Tarnowa wskazuje, że są to najczęściej osoby i rodziny borykające się z długotrwałą lub ciężką chorobą czy niepełnosprawnością. Z kolei z diagnozy demograficzno - społecznej przeprowadzonej na potrzeby niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika, że struktura wiekowa mieszkańców miasta wskazuje na charakterystyczne cechy społeczeństwa starzejącego. Na tej podstawie zasadne jest identyfikowanie wsparcia w obrębie pomocy osobom starszym, chorym i niepełnosprawnym.

Corocznie zwiększają się wydatki na zapewnienie pomocy osobom niesamodzielnym, umieszczanym w domach pomocy społecznej, czy też korzystających z pomocy opiekunek. Jednym z czynników wzrostu wydatków jest wzrost kosztów pracowniczych, a co za tym idzie wzrost kosztów jednostkowych godziny świadczenia usług.

Coraz więcej mieszkańców miasta Tarnowa wymaga skierowania do domu pomocy społecznej dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Świadczy to o potrzebie powstania jednostki świadczącej tego rodzaju wsparcie. Wzrost liczby mieszkańców w wieku 60+ oraz osób niepełnosprawnych, rodzi również potrzebę rozwoju sieci ośrodków wsparcia i innych form

dziennego pobytu. Istotnym problemem jest zwiększenie ilości miejsc w Zakładach Opiekuńczo - Lecznicych finansowanych ze środków publicznych oraz dostępności opieki medycznej dla osób starszych.

Istotne jest w tym miejscu zwrócić jednak uwagi na inną ważną kwestię, a mianowicie na to, że corocznie wzrastają miesięczne koszty utrzymania mieszkańca w Domu Pomocy Społecznej, na skutek, czego coraz więcej osób kierowanych lub już przebywających w Domach Pomocy Społecznej nie jest w stanie pokryć ciężących na nich zobowiązań. Poza tym w zdecydowanej większości mieszkańcami Domów Pomocy Społecznej są osoby samotne, a zatem brak jest osób, które mogłyby partycypować w kosztach utrzymania w Domu Pomocy Społecznej. Dlatego można się spodziewać, że w najbliższych latach wydatki miasta na ten cel będą systematycznie wzrastać.

Godzi się w tym miejscu zaznaczyć, iż Gmina Miasta Tarnowa prowadzi bardzo aktywną politykę społeczną. Wiąże się to z realizacją polityki prorodzinnej państwa jak również podejmowaniem inicjatyw adekwatnych do potrzeb środowiska np. pomoc osobom niesamodzielnym. Tarnowski samorząd podejmuje również zintensyfikowane działania celem rozwoju bazy instytucjonalnego wsparcia tarnowian.

Warto tu zaznaczyć, iż cały czas samorząd aktywnie partycypuje w działaniach programowych, w tym finansowanych ze środków Unii Europejskiej.

Wiele działań realizowanych jest w partnerstwie, bądź przy współpracy z innymi jednostkami zarówno działającymi w sektorze samorządowym, jak i organizacjami pozarządowymi i podmiotami ekonomii społecznej. Współpraca prowadzona z różnorodnymi podmiotami daje możliwość udoskonalenia systemu pomocy i wsparcia a także wymiernego rozwiązywania problemów społeczności lokalnej.

Dzięki aktywności projektowo - konkursowej jednostek organizacyjnych pomocy społecznej udaje się uzyskać dodatkowe środki na wzmacnianie zaplecza instytucjonalnego i usługowego pomocy społecznej. Dofinansowanie ze źródeł zewnętrznych pozwala na intensyfikowanie działań w obszarach najbardziej tego potrzebujących jak np. pomoc osobom starszym, niepełnosprawnym czy też biernym zawodowo.

Korzystając z bogatego doświadczenia z dotychczasowej działalności programowej w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, planowane jest dalsze podejmowanie podobnej działalności w celu osiągnięcia założonych celów strategicznych i kierunków działań do 2030 r. Bardziej wszechstronne możliwości w tym zakresie stworzy przekształcenie instytucjonalne, w wyniku którego z dniem 1 stycznia 2022 r. utworzone zostanie Centrum Usług Społecznych w Tarnowie, co sprzyjać będzie umocnieniu i rozszerzeniu roli miasta jako inicjatora, realizatora i koordynatora usług społecznych, rozwijaniu współpracy z organizacjami pozarządowymi i lokalnymi podmiotami działającymi w różnych sektorach oraz wykreowaniu jakościowej zmiany w obsłudze mieszkańców i jej zakresie.

Realizowane dotychczas i planowane do realizacji w przyszłości programy i projekty, szczególnie programy lokalne i programy branżowe oraz projekty socjalne, służą bowiem nie tylko rozwiązywaniu trudnych spraw życiowych mieszkańców społeczności lokalnej, ale wzmacniają osoby i rodziny w uzyskaniu samodzielności.

Reasumując nadmienić należy, iż poszerzenie analizy problemów społecznych o badania prowadzone wśród mieszkańców miasta Tarnowa i instytucji działających w zakresie

rozwiązywania problemów społecznych, planowane jest do przeprowadzenia w przyszłości po złagodzeniu zagrożenia epidemicznego i panujących obostrzeń - w ramach aktualizacji niniejszej Strategii. Wówczas również przedstawiona zostanie analiza nowo identyfikowanych problemów społecznych wraz z określeniem poziomu intensywności i zakresu ich występowania, czyli skali problemu oraz kalkulacji kosztów ekonomicznych redukcji problemów.

11. Materiały źródłowe

1. Pomoc społeczna komentarz do ustawy Magdalena Kasprzak Joanna Nowicka
2. Słownik socjologiczny Krzysztof Olechnicki Paweł Załęcki
3. Przewodnik do generatora Strategii. Struktura dokumentu Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych
4. Sprawozdania z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tarnowie za lata 2017 - 2020
5. interviewMe.pl Bezrobocie: rodzaje, przyczyny, skutki Wojciech Martyński
6. <http://mstrzel.eletel.p.lodz.pl/mstrzel/lecture2020/w3.pdf>Rodzaje, klasyfikacja i przyczyny niepełnosprawności Paweł Strumiłło
7. <http://www.mojasocjologia.pl/problem-spoeczny/>
8. Ocena Zasobów Pomocy Społecznej Gminy Miasta Tarnowa za lata 2017 - 2020
9. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Tarnowa za lata 2017-2020
10. Raporty monitoringowe dotyczące stanu realizacji projektów i programów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Tarnowa za lata 2017 - 2020
11. poradnik zdrowie.pl
12. <https://pl.wikipedia.org/niepełnosprawność>
13. https://pl.wikipedia.org/wiki/Konwencja_o_prawach_osób_niepełnosprawnych

12. Spis tabel

TYTUŁ	STRONA
Tabela nr 1 Indywidualne programy pomocy realizowane w latach 2017-2020	15
Tabela nr 2 Projekty współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w latach 2017-2020	15
Tabela nr 3 Projekty realizowane ze środków dotacji krajowych w ramach programów osłonowych i konkursów ogłaszanych m.in. przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej	16
Tabela nr 4 Tarnowskie Programy lokalne realizowane na rzecz mieszkańców	17
Tabela nr 5 Projekty i programy realizowane ze środków budżetu Gminy Miasta Tarnowa, środków własnych realizatorów środków i zewnętrznych w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Tarnowa na lata 2017-2020	18
Tabela nr 6 Projekty socjalne realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej ze środków budżetu Gminy Miasta Tarnowa i dotacji z Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego	23

13. Spis rysunków

TYTUŁ	STRONA
Rysunek nr 1 Mapa identyfikowanych wśród mieszkańców miasta - beneficjentów systemu pomocy społecznej, problemów społecznych wraz z określeniem poziomu ich występowania	11
Rysunek nr 2 Przyczyny i skutki długotrwałej lub ciężkiej choroby wśród tarnowian	12
Rysunek nr 3 Przyczyny i skutki niepełnosprawności wśród tarnowian	13
Rysunek nr 4 Przyczyny i skutki bezrobocia wśród tarnowian	14